

EXERCICIE

čili

duchovní cvičení kněžská,

jež konal

r. 1880 v bisk. semináři v Hradci Králové

Vdp. Václav Göldner,

rektor kollegia Otců Redemptoristů v Kocliřově

a za

„Vade mecum“

účastníkům na upomínku

podává

Bohumil Fr. Hakl,

farář Hořický.

S povolením Nejdůstojnějšího Ordinariátu.

V PRAZE 1881.

Tiskem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny (J. Zeman a spol.).

Nákladem vlastním.

**Výtěžek věnován opravě stoličného chrámu sv. Ducha
v Hradci Králové.**

Připomenutí.

Účel spisku toho jest dvojí: má býti nejprv upomínkou všem (malé „Vade mecum“), kdož ss. exercicií těch se účastnili, a pak, má i těm (p. t.) pp. spolubratřím prospěti, kdož se jich účastniti nemohli; a tu nemáme jiného slova, než ono Augustinovo: „Tolle, lege!“

„Omnia enim propter vos; ut gratia abundans, per multos in gratiarum actione, abundet in gloriam Dei.“ II. Cor. 4, 15.

B. H.

1.

Řeč přípravná.

Text: „*Obnovte se duchem myslí své a oblecte člověka nového.*“ (Ef. 4, 23.).

Jeden a třicet tomu let, co počaly exercicie; a sice *první* v kostele v Hostinném u otců Františkánů; jeden rok později zde. Od 30 let konají se stále. První byl nejdůstojnější nyní světící pan biskup *Karel Prucha*. Vzal za základ obyčejně některý děj neb svátek, pak vše ostatní na to stavěl, spojoval v jeden celek; po 8 let já chodil; všem se líbily. Což, abychom i my *některý děj* sobě za základ položili?

V pátek po 1. neděli postní se čte *evang.* (Jan 5,) o rybníku *Bethesda* č. *Bethsaida* (dům ovoce, úrodnosti, dům milosti) a o uzdravení člověka 38 let těžce nemocného. Kolem rybníku patero podloubí, a v nich veliké množství *neduživých, slepých, kulhavých a schnoucích*, kteříž všickni čekali

na pohnutí vody. Kdo *první* sestoupil, uzdraven býval, *od kterékoli nemoci trápen byl* (5, 4.).

Bravnímu rybníku tomu podoben jest tento dům; podloubí kolem jsou fary, roztroušené po veškeré diécesi. Vy jste čekali, až se bude hýbati voda; přišli jste, byste uzdraveni byli; sestupuje angel Páně; ejhle, hýbe se! ano, toť *aqua saliens in vitam aeternam*, toť voda, vskakující do života věčného. (Jan 4, 14.)

Řekne snad mnohý: Což jsme slepí, chromí, neduživí? ano, ne však na těle, ale na duši. Každý má býti *prvním*; toť ta výbornost koupele této, že tam uzdraven býval jen jeden, tu pak *všickni*; tam, jen kdo první sestoupil, tu však i ten poslední týchž milostí účastným státi se může, třeba i více, než první. A proto, každý kdo v pravém, poctivém úmyslu přichází, jest *prvním*; a kdo pravou, upřímnou vůli přináší a sem sestupuje, bude *zdráv*.

Jestližeby kdo řekl, že *není nemocen*, sám sebe klame: *Kdo dí, že hříchu nemá, sám sebe svodí a spravedlnosti není v něm.* (1. Jan 1, 8.). Ten a taký by byl v pravdě nemocen; jen přijď, a budeš *zdráv*!

Čeho třeba? 1. seznati, že nám exercicie jsou potřebny. *Co jsou?* duchovní cvičení, poznati vůli boží a ji též činiti. *Sv. Ignác,*

onen mistr v duchovních cvičeních, stanoví trojí účel:

a) má býti duch upraven, aby čistý a Bohu podobný byl;

b) má člověk dokonale poznati svůj stav, a

c) má snažiti se, dosíci milosti boží, kteráž oživuje a spasena činí.

K tomu vede *trojí cesta*: 1. *očistění*, 2. *osvícení* a 3. *spojení*; *očistění*, abychom oprostěni od hříchu, k Bohu se navrátili; *osvícení*, abychom cestu spasení poznavše, jí se drželi a po ní stále kráčeli; a *spojení*, abychom, vykročivše z tohoto světa, s ním jedenkrát v nebi na věky kralovali.

Potřebné tedy *obnovení duchem*; napomíná apoštol: *Obnovte se duchem myslí své a oblecte člověka nového, kterýž podle Boha stvořen jest v spravedlnosti a svatosti pravdy.* (Ef. 4. 23. 24.)

Kterak exercicie důležitý jsou?

1. Účelem jejich jest, *pravé obnovení ducha*; potřebujeme ho; nejlepší *prostředek* jsou exercicie, kdoby chtěl popírati? Kde jich jest třeba? všude; ten, kdo stárne, potřebuje posily; stárneme každým dnem, nejen tělem, ale i duchem; stárneme, slábneme v dobrých úmyslech a proto potřebujeme posily, a sice časté posily, jako tělo; a to tím více, ješto nejen sebe, ale i jiných posvěcovati máme.

*Svět? co jest svět? Sv. Jan (I. 2, 16.)
dí: Všecko, což jest na světě, jest žádost těla
a žádost očí a pýcha života, která není z Otce,
ale jest ze světa.*

Kdo se stýká s nemocným, nakazí se; kdo se stýká se světem, snadno názory jeho přijímá; ale kněz *musí* stýkati se; proto nebezpečí veliké; snadno jest, se nakaziti, proč? — Spíše kněz se zkazí, než aby si myslil, že on sám svět napraví; nemysliž nikdo, že svět obrátíš; toť pýcha, přílišná sebedůvěra, a pýcha předchází pád; spíše sám klesneš, padneš, a to tím spíše, ješto tak o sobě myslíš. *A byť jste vše učinili, co vám přikázáno jest, rcete: Služebníci ne-
užiteční jsme. (Luk. 17, 10.)*

2. Další nebezpečí pro spásu duše mé jest *skutečné pobloudění*; mám činiti jedno, druhého neopomíjeti; mám starati se o sebe, ale také o jiné; kde jsou ti kněží? — — Zdá se sice nemožno, aby kdo bloudě, jiné vedl; aby, sám hříšník jsa, jiných posvěcovati chtěl; aby, sám nebe se vzdaluje, jiným cestu tam ukazoval; a předce také káží proti hříchu, sami jsouce ve hříchu; hrozí a sami hřeší, jiných ve zpovědnici kárají a sami zpovědnice nejvýše potřebují, jiným ošklivost ze hříchu činí a sami si ho oblibují, jiné ku věrnosti napomínají a sami nevěrní jsou, a tím hroznější ten stav, ovšem, čím déle trvá. —

Těm a takým stávají se nejsvětější úkony obyčejnými; vše jim zevšední; horlivost prvá čím dále více mizí; oltář dříve milý a drahý, ano to nejdražší, a teď? primicie, vzpomeň, kterakým duchem jsi ji sloužil a jak nyní k oltáři Páně kráčíš? — Zmizela posvátná úcta, příliš zdomácnění před Hospodinem, bez bázně a svaté kázně! brevíř, jak nyní se modlíme, aneb dokonce nemodlíme, a jak druhy, z počátku? — Co toho všeho účinek? zmalatnělost, nezbytná ochablost, zimnice, která se rozmohla v údech našich, duchovní choroba, nemoc; netoužíme po klerikálním životě, potuchl, umřel v nás. Kde skutky, kde život stavu našemu přiměřený? ach, mnohé hříšny jsou, a ty, jež dobrými býti mají, pošpiněny: není to zlato, jež se třpytí, ale staré, zarezavělé železo. Umřeli jsme, potuchl život duchovní v nás, netoužíme po obnovení; ejhle, k tomu jsou *exercicie*.

Sešli jsme se, abychom rozjímali o *věčných pravdách*, a se vší vážností a opravdovostí si je k mysli přivodili. Především tedy *povinnosti* kněze; soudím sebe, by mne nesoudil Bůh. Isai. 38, 15.: „*Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animae meae;*“ připomínati budu tobě všechna léta svá v hořkosti duše své.

Tu poznáme všechny hříchy své, tu ozve, vzbudí se i lítost nad nimi, tu o samotě klidně můžeme nazíratí do nitra svého, tu

nalezneme vše, čeho nám třeba; tu i to, co jsme ztratili; tu i dobrotivý Bůh jest štědřejší v milostech svých. Osea 2, 14: „*Propter hoc, ecce ego lactabo eam et ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus;*“ protož, *aj já kojiti budu ji (duši tvou) a povedu ji na poušť a mluvití budu k srdci jejímu.* Tu jest schopnější i naše srdce, tu jako znova zrození. Velicí svatí, jako: Sv. František Sal., sv. Karel Borr., sv. Filip Neri, sv. František Borg., sv. Terezie a jiní, přisuzují sv. exerciciím obnovení ducha svého a veškeren prospěch v duchovním životě. Týž dojista účinek mohou míti i při nás; jsou prostředek, milost, k našemu spasení; od věků nám jej Bůh ustanovil.

Exercicie jsou milost od Boha *mimořádná*, nebo vše, co dobrého se stává, z Boha vychází; pak ale též péče a dobrodiní biskupovo, **kterýž je svolal a sice k duchovnímu zotavení, ku nabytí nové síly pro dílo Hospodinovo.** Majíť duši pobloudilou na dráhu zpět uvéstí, život svěží, nový v ní vzkřísiti; a byť kdo dlouho spal, probudí jej, vzpamatují, navrátí sobě samému; *cesta: osvícení rozumu, odloučení od světa, vítězství nad hříchem.*

A jiná snad ještě *milost* ve sv. exerciciích se poskytne nám, na kteréž naše budoucnost, snad i *věčné spasení* visí. Vězme, že zvláštní pro nás kniha účtů se vede před

tváří Hospodinovou; tam budou zapsány i tyto dni, v nichž namáháme se, abychom došli cíle; jsou velmi důležité; poskytujet Bůh vše, i duchovní *obnovení*, i *prostředky* k němu. Jak? kterak? — *Sv. Ignác* rozeznává trojí *nemocné*; všickni chtějí býti zdrávi; *jedni* jen lehce, bez namáhání, bez práce; *druzí* jen některých prostředkův užívají, ale těch nejtěžších ne, proč? že jsou jim příliš nepohodlny; *třetí*, všelikých prostředků, a nebojí, neštítí se žádného; pracují, stůj co stůj, o spásu duše, a tito jen *úplně se uzdraví*.

Avšak třeba býti, mají-li všecky prostředky milosti boží míti účinek, též uvnitř rozpoložen a na duchu spořádán, tich a kliden; třeba býti *horlivým*! Coby mnohý za to dal — tam na věčnosti — kdyby měl ještě jedenkrát příležitost, jako my ji máme, aby mohl něco učiniti pro spasení duše své! Ejhle, my ji máme, nám ji Bůh dal; pročez chopme se jí, ale upřímně, jakoby *poslední* byla milost, kterouž Bůh poskytl nám, a kdo ví, není-li? *nevíte dne, ani hodiny*! ale chopme se jí, ne napolo, ale *cele* a *upřímně*! Ale oživujž srdce naše *důvěra*; *nechceť Bůh smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl*; oživujž je i čirá, čistá láska k Bohu, prostá všech ohledů pozemských; míra důvěry jest míra milosti; dal začíti, dá i dokonati; pravil: *Kde jsou dva,*

tři, shromáždění ve jménu mém, tuť jsem já uprostřed nich. (Mat. 18, 20.) Účel první a hlavní jest: ke cti a chvále boží; druhý: pro spásu duše své i bližních. Modlete se za sebe vespolek, abyste spaseni byli. (Jak. 5, 16.) Ano, konejme ty sv. exercicie srdcem úplně Bohu oddaným, ku všelike oběti připraveným; nic nebudiž nám obtížno. *Milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému. (Řim. 8, 28.)* Zvolejme: „*Paratum est cor meum, loquere Domine, quia audit servus tuus;*“ „*hotovo jest srdce mé, mluv, Hospodine, neboť slyší služebník tvůj.*“ Chceme následovati hlasu, který nás volá, rádi a ochotně; ale dvě věci jsou, kterýchž nezbytně šetřiti třeba, nemá-li účinek svatých dní zmařen býti; a ty jsou: 1. *denní pořádek* a 2. *přísné mlčení* čili *silentium*. Obou třeba; na nich visí milosti boží; nic nebudiž nám nepatrno; čím lépe pořádek se zachovává, tím upravenější jest duch ku přijetí milosti boží. Nebude rozdíl od jiných exercicií, jediné v tom, že o 11½ hodině bude růženec, a pak večer že se oznámí thema meditace na druhý den.

Avšak rovněž důležité jest i *svaté mlčení*; kde není ticho, jest roztržitost, a kde je roztržitost, není blahodárného účinku; nesnadnéť sice, snad i obtížné, ale potřebné; kde není, marné jest všelike namahání.

Ještě na *jisté pocity* chceme upozorniti, a sice *dva: duchovní radost a duchovní chlad-*

nost. Co *prvé* se týče, ne cele jí se oddávej, věda, že přijdou zase dnové práce a horka, spíše Bohu děkuj, se tuž a posiluj a dobrá předsevzetí v sobě obuzuj; co do *druhé*, duchovní *chladnosti*, jí se nelekej, aniž se dávej odstrašiti od započatého díla, od nastoupené cesty; přejdeť, a vytrváš-li, pomine! A tak tedy chceme počítí ve jménu Otce, který nás k obrazu svému stvořil; Syna, který nás nejdražší krví svou vykoupil, a Ducha svatého, který nás již na křtu sv. posvětil, abychom poznali hříchy své, pravou lítost a skroušenost nad nimi vzbudili, v životě křesťanském se utvrdili, v něm setrvali a jednou šťastnou smrtí skončili. Vzorem budiž nám *sv. Jan Nepom.*, kněz a mučéník, v jehož chrámě zde shromážděni jsme; on budiž naším ochrancem a přímluvcem u Boha; a tak již počněme svaté dílo ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého. Amen.

2.

Poslední cíl člověka: kněze.

Text: „*Ten jest pravý účel člověka, by nebyl živ podle sebe, ale podle toho, kterýž jej stvořil.*“

(Sv. Aug.)

Připomeňme sobě *dvou momentů* ze života svého :

1. *křtu*, když totiž kněz, přijav slib náš, že odříkáme se ďábla, i skutkův jeho, i pýchy jeho, přijal nás do Církvě svaté, řka: *Já tě křtím ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého; ego te baptizo in nomine . . . a*

2. když biskup při svěcení na kněžství, podává kalich a patenu, pravil: *Accipe potestatem, offerendi sacrificium Deo, missasque celebrandi tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini. Přijmiž moc, přináseti Bohu oběť a mše sloužiti, jak za živé tak za mrtvé ve jménu Páně.*

I. Který jest cíl člověka a tudy i náš?

Člověk jest stvořen, aby Boha chválil, jemu sloužil a spasen byl; tak sv. *Ignác*. Rozjímejme o tom!

a) Stvořil tě, kdo? *Bůh*, nejvyšší a nejmocnější, nejdobrotivější a láska věčná. Nejsi dílo člověka, ani angela, ale jsi dílo boží; „*ipsius enim et genus sumus*“; *v něm živi jsme, hýbáme se, i trváme; jeho zajisté i pokolení jsme.*“ (Sk. 17, 28.)

b) Stvořil tě ku svému obrazu; mohl tě něčím jiným stvořiti, věcí nějakou; Bohu vše stejně možno; neučinil toho, chtěl tě míti člověkem; ejhle, kteraká přednost! Mohl i jiné lidi místo tebe stvořiti, anebo jiné tvory; nechtěl; chtěl stvořiti právě jen tebe, a sice k obrazu svému!

c) *Kdy* tě stvořil? ne v zákoně starém, ne v době potopy, za doby patriarchů, v době

Mojžíšově, anebo prorokův; ne za doby prvotné Církve, v době pronásledování křesťanův, ale nyní, v době Církve boží rozšířené a upevněné, aby ty tím jistějším byl spásou svou; dal ti naroditi se v katolické zemi, z katolických rodičův, dal katolické učitele . . . kolik cest ku spasení! ejhle, jak mnoho dobrodiní!

Ale proč? k čemu? by Boha chválil a velebil; ejhle, veškera příroda, i nerozumná, oslavuje Boha, čím více člověk? *Nebesa vypravují slávu boží a dílo rukou jeho zvěstuje obloha.* Dále, by Bohu sloužil; sv. *Aug.* (de civit. Dei lib. 14. c. 4.) dí: *Ten jest pravý účel člověka, by nebyl živ podle sebe, ale podle toho, kterýž jej stvořil, t. j. aby raději vůli Stvořitelovu, než-li svou činil.* A sv. *Bernard:* *Jako slunce, kteréž nesvíti, a oheň, kterýž nehřeje: tak jest člověk, kterýž, maje život od Boha, předce Boha chváliti a jemu sloužiti nechce.*

A rciž, k čemu tobě, *knězi*, o tom mluvíti? tobě knězi, který jiným o tom mluvíti máš? kdo tě zachovává, tobě rovněž vše milosti, vnitřní i zevnější, dává? kdož Boha více chváliti, jeho poslouchati, jemu sloužiti jest povinen, ne-li ty? O tobě zvláště platí: *In ipso movemur et sumus; v něm živi jsme, hýbáme se a trváme.* Nežádáš-li i ty sám službu a poslušnost? doma, na čeledi, ano i na tom dobytčeti? — Řekneš: „Já jsem

pán“ -- ano, ty jsi pán; a sám Pána svého poslouchati nechceš? Žádáš úctu, službu a poslušnost a sám jeho ctíti, jemu sloužiti, jeho poslušen býti nechceš? Nemůžeš říci, jako zpupný Farao: *Neznám Hospodina!* Ty jej znáš, ano jiné ho znáti učíš, k němu se modlíš, říkáš: *Credo in Deum, Patrem Omnipotentem; věřím v Boha, Otce Všemohoucího!* — a předce nesloužil, nechtěl jsi sloužiti tomu Pánu nejdobrotivějšímu; řekl jsi zpuřně: „*non serviam*“ — *nebudu, nechci sloužiti!* Tak jsi mluvil, snad často mluvil, byť ne zjevně, tedy uvnitř, v srdci svém, kdykoli srdce tvé odvráceno bylo od Pána. Nahlížíš, — chceš i *dnes* tak mluvit? ne, nikoli, ale spíše se Samuelem: *Pane, mluv, služebník tvůj slyší; co chceš, abych učinil?* — *Dignum et justum est, aequum et salutare* — dojistá důstojno jest a spravedlivo, slušno a spasitelné, — abychom tebe, Pane, vždy a všude poslouchali, tobě vždy a všude sloužili. Chci proto poslouchati, chci tobě jedině, a ne světu sloužiti, tys jediný od nyníčka můj Pán! — Říkáš přede mší vždy modlitbu: *Domine, qui dixisti: jugum meum suave est et onus meum leve* — Pane, který jsi řekl: *jho mé jest sladké a břímě mé lehké, dej, abych je tak snášeti mohl, bych milosti tvé dosáhl* — ta tě vždy upamatuj, že jsi sluha Páně, a ty přede vším.

Stvořen jsi, by na světě dobře činil

a jedenkrátě spasen byl; ale všickni *slabí* tvorové jsme, i ty; a proto Boha na pomoc!

1. Poslední cíl tvůj, jak *vznešený*! Nižádná stvořená bytost tobě se nevyrovná; nižádný člověk, ni angel, ni sama Maria, nikdo! Boha poznati, jej milovati, chváliti, míti, denně u oltáře s ním býti, jej požívati a skrze něho spasen býti! Jsi tvor, jako jiný; proto jsi povinen, Tvůrce svého slyšeti, ho poslouchati. Povznesl, vytrhl tě z otroctví hříchu na křtu svatém; dítětem, synem svým učinil; *filiu adoptivi*, za syny boží přijati; ku stavu slávy povolal; ano, tu slávu věčnou, kterou sám má a jížto sám požívá, ti slíbil; slovem svým se zaručil Modlíš se: „*credo et vitam aeternam*“, „věřím i život věčný!“

2. Tvůj cíl, kterak *prospěšný a užitečný*! Oslava Boží a spása tvá! *Sv. Aug. dí: Co Bůh těm připravil, kdož jemu slouží, ani naděje očekávati, ani láska pochopiti nemůže. A apoštol praví: Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, aniž kdys na srdce lidské vstoupilo, co Bůh připravil těm, kteříž jej milují. (1. Kor. 2, 9.) Jestli Bůh nesmírně štědrý! (Is. 64, 4.)*

A toho cíle tak snadno možno dosíci! Jak? prostě, by Bohu sloužil, Boha chválil, ho poslušen byl! Což to těžko? Bohu, ne-skonalé Dobrotě, která nesčíslných dobrodiní ti prokazuje, denně, dobrodiní stálých? Což

těžko, milovati nejvyšší dobro? toho, který nás stvořil, vykoupil, posvětil? *Milujícím* není nic těžko! Což jest, ježby lásce nemožným, obtížným býti se vidělo?

Dal i *prostředky*; viz, vše ostatní pro člověka stvořil, ale člověka *pro sebe*. Člověk obraz, náměstek boží zde! Onť přede vším Bohu náleží! *Omnia vestra sunt, vos Christi, Christus Dei. Všecko vaše jest, vy Kristovy, Kristus Boží.* (Pav.) Všecko Boha chválí; příroda; těla nebeská, i říše tvorstva na zemi; naše smysly, náš rozum, vůle i cit, vše k nám volá, bychom jej milovali, jemu sloužili, ho poslouchali; kdekoli vidíš sv. kříž, obrazy a sochy svatých, v kostele tajemství lásky, Nejsvětější Svátost Oltářní, vše k nám mluví, volá, nás vybízí, pobádá, bychom jej, a jenom jej za podíl svůj volili, jej milovali!

A nyní nahlédni do *svého srdce* — a vmysle se živě u přítomnost boží, taž se sama sebe: Miloval jsem Boha? co jsem pro něho učinil? jaké oběti z lásky k němu přinesl? co učinil, bych ho dosáhl? — Rozjímej život sv. Augustina, Ignáce, Chrystoma! vzpomeň, co činili mladíci: Edmund, Kassian, Alois, Stanislav! co činily panny, slabé ženy? co chlapani: Vitus, Celsus, Agapitus? co ti všickni činili pro nebe? a co ty? ó zdali nemusíš zvolati: Jak *slep* jsem byl! nepamatoval na poslední cíl svůj! který

by byl můj konec? Má býti jinak; vždy a všude chci míti poslední cíl svůj na zřeteli! Líto mi, Bože můj, že ne tobě, ale světu jsem byl živ! *Slibuji*, že bude jinak; chci světa se varovati, chci moudrým býti. Stůj co stůj, úmysl musí proveden býti. Od nyníčka *nebe* má vlast; tam můj poslední cíl, tam veškeren směr života mého! — „*Oro supplex et acclinis.*“ —

„V popel potřín hrůzou strohou
kořím se ti s prosbou mnohou,
spas mou duši přeubohou!
Hledai jsi mne v velké mdlobě,
na kříži's mne koupil sobě,
trud ten nebuď v zmar v té době!

II. Jsi nejen člověk, ale i *kněz*.

Jaká to *milost*? který jest *účel* její? Velikost se posuzuje podle důstojnosti. — K čemu tě Bůh k takové důstojnosti povyšil? — Vznesený jest král, vznesená moc, i důstojnost jeho; ale což jest proti moci a důstojnosti úřadu kněžského? Nenechal tě Bůh mezi prostým lidem, ale povznesl, povyšil, na svícen postavil! Jaká moc, jaká důstojnost, velebnost! *Sv. Efrém* dí: *Magna, infinita est sacerdotii dignitas; veliká, ne-skonalá jest důstojnost kněžství.* Důstojnost kněze *vrchol* jest důstojnosti všeliké; *apex, et prima, nobilissima Xsti pars; vrchol, a první, nejšlechetnější část Kristova. Sacerdos*

*deus est et alios facit deos; kněz bůh jest a jiné bohy činí, t. j. svatý býti a jiné ku svatosti vésti, čili je svatými činiti má. O kněžstvu platí (sk. ap. 17, 29.): *dei sumus, bohové jsme!* A není rozdílu; všickni touž mají moc: nad pravým, i nad duchovním tělem Ježíše Krista; na nižším stupni stojí ti, kteří jen quoad potestatem *ordinis et jurisdictionis*, co se řádu a pravomocnosti tkne.*

Moc a důstojnost kněžství nade všechny krále jest a moci světské; sahát do věčnosti, jest nad věčným životem i nad smrtí; ni angelé, ni sama Matka boží též moci nemá, jako kněz, vzhledem k duším lidským. Jsa kněz, výše stojíš, ano Bohu samému skoro roven jsi, hříchy odpouštěje, anebo neodpouštěje, což jen Bůh může; sedíš v pravdě ve zpovědnici jako soudce *na místě božím.*

Ale i také co se *skutečného těla* Páně týče v Nejsvětější Svátosti Oltářní; *producis et conficis sacramentum*; sloužíš, konáš nejdražší oběť, kdy chceš; přijímáš, kdy chceš; Bůh se dal úplně ve tvou moc!

Melchisedech, král Salem, stín byl jen a obraz; tyť jsi skutečnost; ty *pravou* oběť přinášíš, mluvíš osobou Kristovou, mocí jeho, ve jménu jeho: *Hoc est enim corpus meum — totoť jest tělo mé; hic est . . . tentoť jest kalich mé krve . . .* Nezbyvá, než zvolati se

sv. Aug.: *Super hoc stupet coelum . . .*, nad tím užásá nebe, ďáblové se třesou, angelé se obdivují. Pochopuješ svou důstojnost? — Sv. Antonín poustevník, sv. Pachomius, sv. Benedíkt, sv. František Seraf; nedůvěřovali si, dáti se na kněze posvětiti — ze samé úcty a bázně; a to byli mužové svatí a přísní!

Ano, ještě více v sobě zahrnuje kněžský úřad tvůj. Vznesenost jeho patrna jest ze vzneseného cíle čili účelu; a týž jest dvoji: 1. *Omnis pontifex a Deo constituitur* a sice pro Boha, pro čest a slávu boží; a 2. *pro hominibus*, t. j. pro lidi, čili lidem ku spasení.

Co prvního se týče, Boha sice chválíš: modlitbou, denní povinností svou (*officium*, breviářem), jako angelé ustavičně Boha chválí a oslavují; ale ty *svatou obětí* více, než všickni lidé na světě; ano jedinou obětí, když, byť jen jedinkrát, Syna božího obětuješ, více Boha chválíš, než všickni svatí, v nebesích Bohu prozpěvujete, činiti mohou. Sv. Ignác všecko jiné za menší pokládá, a nazývá při knězi sv. oběť: *Gloria tua, toť sláva tvá!*

I druhé, totiž, by lidem *prospěšným* byl, osvědčuje vznesenost úřadu tvého. Jsi prostředník mezi Bohem a lidmi; jednak sice modlitbou, hlásáním slova božího, sv. svátostmi, a příkladem; zvláště však *nejsvětější obětí*. Zdaž může který úřad býti světějším

a vznesenějším, než *péče* o duše lidské? — Měř tu milost převelikou, můžeš-li! V pravdě na tebe možno obrátiti slova žalmisty Páně: *Suscitans a terra inopem . . . Ž. 112, 7. 8.: Kterýž vyzdvihuješ ze země nuzného a z bláta povyšuješ chudého, aby posadil ho s knížaty, s knížaty lidu svého. A co o Aronovi pověděl Hospodin, když ustanovil jej nejvyšším knězem, platí i o tobě; Bůh i tebe vyvolil, z tisíců jiných; ano tebe, a ne jiného, považ! snadby jiný byl hodnějším býval, snad v úřadě tom svědomitějším; ne jiných jinochů povolal, kteří snad byli lepší? kteří by byli věrněji snad pracovali — proč tebe? jen z *pouhé milosti*: z tisíců jiných, a právě jen tebe!*

Ale víš také, čím Bohu jsi povinen? — čím splatíš? jen *vděčností* a *láskou*; láska žádá lásku a láska jen láskou může splacena býti. Král Arragonský děkoval Bohu, že ho stvořil a králem učinil; čím více ty by měl Bohu děkovati, že tě na takovou výši postavil, že větší moc máš a větší důstojnost, než král! Ejhle, tyť moc máš nad *samým tělem Kristovým!* — Nuže, čím jsi za to povinen?

Nejprv nejvyšší *úctou* a *vážností* ku svému stavu; pak největší *nábožností* při konání sv. povinností svých, obřadů, zvláště oběti novozákonní; a posléze, pokud možná,

nejvyšší dokonalostí a svatostí života. — Zdaž to mnoho? není! Za tolik milostí, za tolik lásky! jeť to spása duše tvé!

Nahlédni nyní do své duše, taž se sama sebe: *ad a): Vážnost.* Jsem z těch, kdož si sebe váží? nemíchám se mezi prostý lid? nezahazuji sebe? — Řekl jednou jistý kněz ve prosté společnosti: „Mějte úctu před mým stavem!“ a co mu odpověděno? „Jak můžete žádati, abych ctil váš stav, an vy sám ho nectíte?“ — Ejhle, následek!

Ad b) Nábožnost — zvláště při mši sv.: Jsem-li z těch, kdož nábožně slouží? snad lehkovážně, lehkomyšlně, roztržitě, bez přípravy? — *Tertullian* dí: *dum praedicant, insultant*; a *oslavujíce jej, posmívají se jemu.* Papež pak *Innocenc III.* mluví v témž smyslu: „V noci poskvrňovali rukou svých — ráno dotýkají se syna nejčistější Panny.“ Na ty a také spadají slova Páně: *Hle ruka zrádce mého se mnou jest při stole; ecce manus tradentis me mecum est in mensa.* (Luk. 22, 21.)

Ad c) Dokonalost a svatost života. Tá-
zal se *Herodes*: Kdo jsi? odp.: Nevidíš šat? jsem filosof! *Herodes* odpověděl: Vidím šat, ale ne mudrce. Tak i o mnohém knězi možno říci: *Vidím šat, ale ne kněze.* — Nemožno jest, nositi šat, a nekněžským životem neposkvrňovati stavu svého! *Sv. Ambrož* dí: *Není nic výtečnějšího na světě nad stav kněžský.*

Co tomu říkáš? co jiného, než: „*Mea culpa!* . . má vina, má největší vina! Sám jsem zhřešil, i jiným příčinou byl; lituji, srdečně lituji; chci se proměnit, pevný jest úmysl můj; znám sice svou slabost; ale ty, Pane dobrotivý, lásky plný — pomůžeš mi; *nechceš smrti hříšníka, ale . . . Oro supplex et acclinis, cor . . .* Přispěj, ó Pane, milostí svou; rozhřej . . osvět . . posilni . . abych posledního cíle dosáhl, tě chváliti a velibiti mohl zde i na věčnosti. Amen.

3.

O hříchu.

Text: „*Hřích kněze jest hřích zlomyslnosti, horší hříchu lidí jiných.*“

(Sv. Alf. Lig.)

Kněz, kterak jest vyznamenán, na jakou výši postaven u prostřed lidu, kteraká to milost! Mysleme si ho *hříšného.*

Hřích kněze! Představme si Jidáše, v okamžení, když Krista zradil; řekl: *Mistře, zdráv buď! a políbil jej;* — by nám Bůh dal, hřích svůj poznati, ho litovati, dobrá předsevzetí činiti, i to, raději *umřítí,* než *hřešiti.*

Hřích jest u každého člověka *největší zlé;* u kněze *více.* Kněz, oddav se stavu duchovnímu, ustanovil se na tom, *veškerý ná-*

ležeti Bohu. Již při tonsuře říká: *Dominus pars hæreditatis meæ . . .*; *Pán jest podíl dědictví mého a kalicha mého; ty jsi, jenž navrátíš mi dědictví mé* (Ž. 15, 5.); slíbil, ničiti dílo ďáblovo, všecek se obětovati Bohu; nyní sám proti Bohu zbraň obrací; hřeše, na místo ďábla se staví, proti Bohu povstává, který takových milostí mu prokázal; — která zrada!

Hřích kněze jest *hrozný*! Sv. *Alfons Lig. dí: Jiní hřeší ve světle, ve tmě, roztržití, nevědí, co činí, zdaž to možno říci o knězi? — nikoli; on zná Ježíše Krista, káže, učí, sám ustavičně chodí ve světle, a předce hřeší! Proto dále dí týž sv. Alfons: Hřích kněze jest hřích zlomyslnosti; horší hřichu lidí jiných, nemůže se omlouvati, zná cestu spasení. Proto sv. Ambrož: Scienti legem et non facienti peccatum est grave; kdo zákon zná a nečiní, má těžký hřích.*

Hřích jest i *hrozný nevděk*; hledme ku nesčíslným, prevelikým milostem, jichž člověk denně účastným se stává; a což teprv *kněz*? Sv. *Tomáš Akv. přímo dí: Hřích tím větší jest, čím větší nevděk. Angelé, když hřešili, jaký to nevděk! Ale což kněz, jejž Bůh i nad angely povyšil, dada se úplně v moc jeho? Od kacíře snadby snesitelně bylo; ale od pravověrného, katolického kněze! O něm říci možno; qui mecum capiebas cibos, který*

jsi se mnou u téhož stolu seděl, z téže mísy jedl!

Což však *horšího!* *Scandalum*, pohoršení, veliké a hrozné, jež ze hříchu kněze pochází! Lucifer třetinu angelův strhl s sebou; tak u kněze! Co duší drahých může jeho hříchem zkázu vzíti! — Možno, že hřeší jen tajuě a zevně že tváří se zbožný; ale jak dlouho to potrvá? není možno, by zlé dlouho se skrývalo, není možno. Nic se tak tajně neupletlo, by nevyšlo na světlo. — Což tedy o pohoršení *zjevném*? Pak ovšem možno zvolati: *Lid můj ztracené stádo jest a kdož je navrátí?*

Jaké, kteraké *pohoršení?* — nedbalost ve službách božích; povinnosti: ve zpovědnici, u lože nemocného . . . vyučování ve škole, navštěvování veřejných míst, domácí, soukromý život; postačí *sensus mundanus*, světská mysl; *omnes faciendum putant*, t. j. druzí myslí, že, když kněz tak činí, všickni tak činiti mohou, ano že *musejí!* — Hřích přehrozný jest u kněze! To patrně i z trestu! *Gravis dignitas sacerdotum, sed gravior ruina eorum, qui peccaverunt. Veliká, vážná jest důstojnost kněžská; ale těžší jest záhuba těch, kdož hřešili. Čím výše povznesen, tím hloub klesne! Corruptio optimi pessima. Zkáza nejlepšího jest nejhorší. Petr Chrysol. Až k nebi tě povznesl, proto pád tím těžší!*

Co toho *příčiny?* *Slepota ducha*, a totéž

první hrozný trest. Sv. Aug. dí: *Co laikem hne, nechá kněze chladným.* Slep jsa, zloby svého hříchu ani nepoznává. Zdají se mu mnohé věci, mnohé přestupky, býti nepatrnostmi; lásky ku stavu svému v sobě necítí; ale předce nemůže přestati býti knězem; slouží mši sv., křtí, zpovídá a vše jiné koná a svátosti udílí; *musí. Peccatum sacerdotis, qui ex gratia excidit, quis ponderare poterit? Hřích kněze, kterýž z milosti vypadl, kdož bude moci vážiti?*

Za slepotou jde *zatrzelost*. Když bezbožný *laik* hřeší, leckterá může býti hříchu jeho omluva; ne tak u *kněze*. Ten, že postaven jest na svícen, že více milostí od Boha obdržel, životem také lepším, dokonalejším býti má. Jestliže ale pohrdá vším: modlitbou, breviářem, Nejsvětější Svátostí, mší svatou . . . , jest horší, než *Jidáš* . . . strašlivý stav! — Zůstává *zatrzelým*, že hřešil ve světle a zvykl si; jako ten, kdo drze do slunce hledí, oslne. *Nihil impossibilius, quam eum corrigere, qui omnia scit. Nic nemožnějšího, než toho napravovati, který všechno ví.*

Ejhle, ještě má Pán dobrou vůli; volal tě sem, poskytuje příležitosti; poznej času, doby příhodné . . . zvolej se Žalm. Páně 39, 13.: *Obklíčily mne zlé věci, jichž není počtu; postihly mne nepravosti mé . . . rozmnožily se nad vlasy hlavy mé a srdce mé opustilo mne.*

Nejsme u konce; tolik o hříchu kněze *vůbec*.

Nyní *zvlášť*, a sice o hříchu jednom, kterýž jest: *sacrilegium při mši*; proto budiž nám Jidáš — varovným příkladem!

Vidím *kněze*; sv. *Jarolím* dí: Nikdo tak zbožně nezačal, jako Jidáš; začal slavně; opustil vše a šel za Kristem; vytrval 3 léta, poslouchal, učil se, cvičil; kdoby jej za svatého nebyl pokládal? i kázal, snad i ve jménu Ježíše divy činil? kdoby byl pomyslíl, jak skončí? ubohý Jidáši! Co řekl o něm Kristus Pán? *Běda člověku tomu, skrze něhož Syn člověka zrazen bude; lépeby jemu bylo, by se byl nenarodil!* Zdál se svatým býti, ale nebyl. *Ex vobis unus diabolus est — a jeden z vás jest ďábel*, řekl Ježíš (Jan 6, 71.). Ovšem ne najednou stal se ďáblem, či tak hrozným hříšníkem, ale pohnáhl. Co bylo? hřích, vášeň, náruživost, slovo, skutek — až dospěl onoho stupně, že drze tázal se u poslední večeře: *Zda-li já jsem, mistře?* že vzal z ruky Páně chléb nebeský, s ním ruku omácel v míse — a nic nepohnulo jím! To *první hrozné sacrilegium!* A co dí o něm po spáchaném hříchu evangelista? *Et post buccellam introivit in eum Satanas; a po té skývě všel do něho ďábel.* (Jan 13, 27.)

Avšak varovati se třeba *nebezpečí*. Není většího nebezpečí, než nehodně celebrovati

(mši sv. sloužiti) a Nejsvětější Svátostí Oltářní přísluhovati (ji podávati). Pamatuji se, co slovný svého času exercitator, P. Stegr pravil: s *S* začínají čtyři přestupky kněžské: *simonia*, *silentium*, (t. j. mlčeti k chybám bližního), *scandalum*, *sacrilegium*; poslední jest nejhorší. Blahoslavení, kdož s čistým srdcem k oltáři Páně přistupují! kdož do čistého srdce přijímají Beránka nejčistějšího, nejnevinnějšího! Mámeť s ním nejúžeji se spojit; sám volá: *Venite ad me omnes, et ego reficiam vos; pojdtež ke mně všickni, a já vás občerstvím.* Ap. P. sv. Pavel píše I. Kor. 11, 27.: *Kdokoli jísti bude chléb tento, anebo píti kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně. Zkusiž pak sám sebe člověk, a tak z toho chleba jez a z kalicha pí; nebo kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije.* — Největší štěstí může potkati člověka, které, nevíme; ale horší neštěstí ho potkati nemůže nad *nehodné sv. přijímání!* *Kain* prolil krev lidskou, bratra svého; volala se země; prohřešil se proti krvi bratrově! *David* prohřešil se proti krvi *Uriášově*; cizoložství a vražda! Proto *Nathan* do očí řekl mu: Ty jsi ten hříšník! Židé vztáhli ruce na Ježíše Krista; co *příroda* činila? srdce se chvěje, slyšíc vše ty skutky krvavé a hrozné! ale což jest to vše proti *sacrilegium kněze?*

A předce, jak snadno slabému knězi

hříchu se dopustiti! jak snadno opomine modlitbu, breviář? jak snadno počne se nějaká známost? co všecko nemůže falešný stud, bázeň, strach lidský? — Klesne, snadno může, jako jiní lidé; jeť člověk! — Najednou zvonek zní, volá ho; mše sv., má konsekrovati; má jíti, či ji opustiti? šelby ku správě boží, ale zpovědník daleko, a farář? jiný spolubratr? snad s ním žije v nedorozumění; jaké to obtíže! — Lítost snad? ta nepostačí. *Trid.* dí: *præmittat confessionem sacramento*; má tedy se hříchem sloužiti? co svědomí? bázeň se ozývá, třese se; konečně se rozhodne: *sloužiti*, a slouže, *reus est Corporis et Sanguinis Domini*; a sacrilegium spácháno!

Kain prolil krev bratrovu, David prolil krev lidskou, ale nehodně přijímati, mnohem horší jest. Sv. *Ambrož* dí: *Qui indignè sumit . . ac si ipse interficiat Jesum Christum*; kdo nehodně přijímá, jakoby sám *Krista zabíjel*; tak i sv. *Cyprian*. Židé nevěděli, neznali Pána, že jest Syn Boží; neznali slávy jeho; toho nemůže říci kněz; zná jej, ano jiné jej znáti učí; při „Credo“ modlí se: *Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero*: a předce jej se hříchem přijímá. Židé nenáviděli Ježíše; já ne; já se mu oddal již při prvním kroku; slíbil, mluvil: *Dominus pars hæreditatis meae*. *Archa* boží padla do rukou Filistín-

ských; ti vnesli ji do chrámu modly své Dagona — ejhle, toť srdce kněze nehodného. *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem, volá Žalmista P. (54. 13.); kdyby nepřítel můj zlořečil mi, sneslť bych; ale tak ty, který jsi se mnou jedl, ježž jsem tak vyznamenal, ježž jsem vyvolil, dítětem, synem svým učinil, jemuž jsem se vším oddal, a za to jak jsi se mně odměnil! tasil jsi meč na srdce mé!*

Jiný důvod: Kdyby člověk sv. obrazu porušil, svatého kříže potupil, jemu se rouhal, jaký by to byl hřích! Ale což jest to vše proti *sacrilegium*? Dí sv. *Cyprian*: *tak vinen, jakoby Krista samého zabil. Tak vinen, a hůře, než ten, jenž Krista zapírá, jemu se rouhá.*

Velikost hřichu toho patrna i ze způsobu, jak? Jidáš měl vše *milosti*; Pán vyvolil jej z tisíců jiných; obdařil, obohatil vším; předce jej zradil; s vědomím to učinil. Pán napomínal, varoval ho, předce podlehl, *z bídné lásky ku penězům!* Bídný, hrozný hřích!

Ale i kněz; kdož vypočte *milosti*? z tisíců jiných vyvolen, na svícen postaven; nad angely povyšén; a přece znova křížuje Krista: *rursus crucifigentes eum*. Mluví, konaje sv. oběť; *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere! Domine, non sum dignus..* A předce přijímá, hříšně přijímá! Ježíš

volá (Ž. 139, 2.): *Eripe me, Domine, ab homine malo, a viro iniquo eripe me!* neklad mne na jazyk svůj hříšný; rozmysli, co mluvíš. — Ó považ, Ježíš tvůj největší dobrodinec, tvůj Pán a Mistr, cti jej, klaň se! Nic platno, předce jej přijímá!

Hřích ten *hrozný* jest; patrně i ze *strašných následků!* Vzpomeň *Kore, Dathana a Abirona*; vzpomeň *Ozy*, který vztáhl jen ruku k arše boží (2. král. 6, 6.); synův *Aaronových*, též *Ofni a Fineesa*, synův *Heli*; tak trestal Bůh vinné kněží ve starém zákoně; jak mnohem více nás, v zákoně novém! — *Balthasar* jen nádobí posvátné dal přinést, a četl na stěně svůj ortel hned! Což teprv kněz, který nejen nádoby zneuctívá, ale i samého Krista přijímá, do sebe, nádoby nejnečistější jej dává? Jaký trest? Pavel dí: *ideo inter vos multi infirmi sunt et imbecilles, protož mezi vámi mnozí mdlí jsou a nemocní.* Toť následek a trest; ale vlastní trest hroznější, který? *Qui manducat indigne, iudicium sibi manducat et bibit.* Kdož jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije; svůj vlastní soud si jí a pije; nechte se mu ortel, nestojí před soudcem, ale je v něm, má, chová, nosí jej v sobě; ortel, krví Kristovou ztvrzený, zpečetěný. *Causa finita est, sanguis Xsti clamat ad coelum; manducat et bibit indigne; manducat et bibit sibi iudicium!*

Vidím z osudu Jidášova strašný konec hříchu toho! Je *slep*, to *první* stupeň; nepochopitelno! tak hanebným způsobem zraditi jej! Stupeň *druhý*: *zatrzelost*; Pán napomíná, volá zpět, varuje; vše marno! Jde mu vstříc, mluví laskavě: *Amice, ad quid venisti? příteli, k čemu jsi přišel?* jím nehne; darmo — nehýbá se! — *Ego sum, jáť jsem*, mluví Ježíš; všickni, jako omráčeni, na zemi padají; ukazuje moc; Jidášem to nehne! — A na té cestě zastihne ho trest. Nemá pokoje, jde, vyznává nevinnost Ježíšovu: *Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou* — šel k fariseům, povrhl peníze ve chrámě — vše známky lítosti — vrací bídný statek — nic platno, a předce *zoufá*; mluví, vyznává hřích svůj — a jde a oběsí se! *Apoštol samovrah!* jak děsné a hrozné! a tak ovšem lépe by jemu bylo, by se byl na věky nenarodil! — *to konec sacrilegia!* Zaslíbenost, zatrzelost, zoufalství! Klesá den ode dne; lehkomyšlně trvá ve hříchu! přejde týden, měsíc, rok — snad i léta — a slouží nehodně! jest chladný, studený; jako červ ze země, tak z viny své ssaje budoucí osud svůj; nic se nebojí, tma se ho zmocnila; — nic jím nepohne: ne přítel, ne svatá doba velikonoční, snad i tu neplatně koná sv. zpověď; nic pravda boží, ne smrt, ne soud, ne svatý kříž, ne láska boží — studený ostává! *Nec Deum timet, nec ho-*

mines veretur — ni Boha, ni lidí se nebojí. (Bern.); odtud ku zoufalství. *Cor durum habebit male in novissima; et qui amat periculum, in illo peribit.* „Srdce tvrdé na posledy zle se míti bude: a kdož miluje nebezpečenství, zahyne v něm.“ (Sir. 3, 27.) Kněz, který takový jest, umírá často náhle; anebo schází mu víra, důvěra; neočekává odpuštění; myslí: není milosrdenství pro mne! po tolik let hřešil jsem; nemám odpustění! *Diabolus stat ad dexteram ejus!* Věčnost! Chraň nás, Bože! —

Ó Bože, rač mně dáti naději, umříti zbožně! Kdyby se byl Jidáš postavil podle Marie Magdaleny, Pán by ho byl na milost přijal, bylby mu odpustil, jako lotru na pravici, nebylby ho odstrčil, ale i na něho, jako na Petra, milosrdným okem pohleděl — *quoniam bonus, quoniam in saeculum misericordia ejus, nebť dobrý jest a na věky trvá milosrdenství jeho.* Co neučinil Jidáš, ten nešťastník, to učiním já! *Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam et salutare tuum da nobis. Cor mundum crea in me Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis. Ne projicias me a facie tua et spiritum sanctum tuum ne auferas a me. Averte faciem tuam a peccatis meis, et omnes iniquitates meas dele. Amen.*

4.

Konsiderace; o modlitbě.

Text: „*Nostra autem conversatio in coelis est; ale naše obcování v nebesích jest.*“
(Filip. 3, 21.)

„*Žádný vyrostlý nemůže bez modlitby býti spasen.*“
(Sv. Alf.)

Konsiderace jsou úvahy o *povinnostech*; nejsou to přísná rozjímání — meditace; ale předce mají pozorně poslouchány a při nich *dobré úmysly* vzbuzovány býti.

Modlitba.

Kněz musí býti *mužem modlitby*. Jaký má býti kněz? *Nábožný*; toho žádá na něm každý; kdo se má modliti, ne-li kněz? tedy musí býti *mužem modlitby*. Sv. *Alfons* dí: *Žádný vyrostlý nemůže bez modlitby býti spasen*: tím méně kněz. Modlitba tedy tím více potřebna knězi; máť a musí obcovati s Bohem. Co jest modlitba? právě: *důvěrné obcování s Bohem*. To-li pravda, nemožno bez modlitby živ býti. Dle postavení svého a úřadu, jest kněz:

a) *důvěrník boží*; *non dicam vos servos, sed amicos*, pravil Spasitel; *ne sluhy, ale přátely mými budete*. Při ordinaci slove *homo Dei*, muž boží. Bůh svěřuje mu důstojnost; jakby nechtěl s Bohem obcovati?

O knězi zvláště platí: *Nostra autem conversatio in coelis est, unde etiam Salvatorem exspectamus Dominum nostrum Jesum Christum.* (Filip. 3, 21.) „Ale naše obcování v nebesích jest, odkud také Spasitele očekáváme, Pána našeho Ježíše Krista.

b) Jest dle úřadu svého zástupce Boží u lidí. Jsme na místě Kristovu: u oltáře, na kazatelně, ve zpovědnici; proto říká lid: *a vám, otče duchovní, na místě božím.* — Má ustavičně býti s Kristem spojen; jak jinak přede vším, ne-li modlitbou?

c) Jest zástupcem lidí, *prostředníkem a přímlovčím*, aby vyprosil milosti na Bohu. K tomu jest ustanoven od Církve; má modliti se nejen za sebe, ale i za jiné, jmenovitě za ty, kdož jeho duchovní správě svěřeni jsou. Dle kánonů Církve modliž se kněz; Církev mu káže; veškerá Církev se modlí. Má mluvit, jako Šalomoun: „*Daleko budiž mne, abych zapomněl, modliti se za vás.*“

d) Kněz jest i nucen, se modliti; musí obřady konati, a ty bez modliteb nejsou; toť první a podstatná část bohoslužby. Jak je bude konati? jak u oltáře? ve zpovědnici? při veřejných pobožnostech? — Dva kněží jdou sloužit, jeden bez přípravy a druhý s přípravou, jaký rozdíl? Tak i před kázáním; jde-li bez modlitby, bez vzývání Ducha svatého, *erit sicut aes sonans, aut*

cymbalum tinniens, jako měď zvučící a zvonec znějící. Řeknou snad lidé: Pěkně kázal, ale — nešlo k srdci, nepohnul. Sedne do zповědnice; co potřebuje posily, osvětlení, trpělivosti, mírnosti, lásky, by vytrval, nebyl mrzut, netrpěliv; *má všem všecko býti*, by sám nebyl lapen v zálohách ďáblových. Odkud vezme pomoci, síly, ne-li shůry?

e) Musí modliti se, by *svatě* byl živ; nebo modlitbou posvěcuje života svého. Ku svatosti života vede jej stav jeho a on zase jiné. Modlitba jest nezbytná podmínka svatosti života; bez ní není svatý život možný. Sv. *Aug.* dí: *Kdo se umí dobře modliti, umí také dobře býti živ.* Čím více slova ta o knězi? Sv. *Isidor* praví: *Jako nebe od země rozdílno jest, tak kněz od lidu. Kněz musí býti nábožným; jako se liší od jiných stavem svým, rouchem: tak i zbožností.* Ruce jeho čisty mají býti i srdce; jak má nabyti čistoty? jak jí ostříhati? ne-li modlitbou? *Sine me, pravil Spasitel, nihil potestis facere; beze mne nic nemůžete učiniti; petite et accipietis, prostě a bude vám dáno; a — začkoli prositi budete Otce mého ve jménu mém, dáť vám.*

f) Musí se modliti pro *nebezpečí světa*; musí se světem obcovati, ano má i jiné chrániti; jak toho dovede? ne jinak, než modlitbou; bez ní jest *solí zmařenou* (Mat. 5, 13.), k ničemu, než aby vyvržena a po-

šlapána byla; jest ptákem bez křídel, rybou bez vody. Ejhle, jak potřebna modlitba! *vždy a všude!*

Otázka jest; *co? kdy? a jak?*

1. Církev dala knězi *zvláštní modlitební knihu*; jest to *breviář*; výnětek, výtah ze sv. písma, modliteb církevních, sv. otců, písní (hymnů). Jest povinen, *sub gravi*, t. j. pod těžkým hříchem, breviář se modliti. Conc. Lateran. IV. dí: *in virtute obedientiae*, mocí poslušnosti jest k tomu vázán; *studiose celebrent et devote*, horlivě a zbožně.

Sv. *Alfons* dí, že má těžký hřích, kdo část vynechá; a čím kdo více vynechal, tím více hřeší. Necitoval bych ho, ale jeho spisy nejprísrnější kritice *tříkráte* podřizeny jsou, a sice ponejprv, když byl *beatifikován* (za blahoslaveného); podruhé, když byl *kanonizován* (za svatého prohlášen) a po třetí, když poctěn titulem: *doctor ecclesiae*, učitel Církve.

Církev žádá přísně, by kněz *breviář* se modlil. Když kněz, farář, se nemodlí, anebo jen část vynechá; má ztratiti poměrně i část příjmů. Sv. otec *Pius V.* dí ve své bulle: kdo vynechá *matutinum*, ztratíž *polovici*; kdo ostatní, *šestý díl*.

Poněvadž tedy povinnost officia tak důležitá jest, musí ji denně persolvovati; a sice věrně a *svědomitě*, lečby důležitá příčina se naskytla, žeby nemohl; neboť recitovati

breviarium, jest *přísný rozkaz*, a víme, co pravil Spasitel jinochu: *Si vis in vitam ingredi, serva mandata; chceš-li do života vejíti, ostříhej příkázání. Gravis causa* čili *důležitá příčina* může býti: povinnost na př. k nemocnému a j., skutky lásky ku bližnímu a t. p. Nemožno-li komu, pak se žádej *dispensace* (na př. slepota).

2. *Kdy?* Jisté doby; ustanov si pořádek; matutinum a laudes mohou anticipovány, t. j. den před tím, na večer, říkány býti. Pravidlo je: od půlnoci do půlnoci má celé officium persolvováno býti. Rubriky kážou, aspoň matutinum a laudes přede mší svatou; ostatní dle možnosti a poměrů.

3. *Jak?* Sněm Lateran. IV. dí: *studiose, devote*; t. j. horlivě (pečlivě) a zbožně. To žádá: čtené neb říkané dobře vyslovovati; netřeba se slyšeti snad, jako při mši svaté, tu se mám slyšeti, ale při breviáři není toho nezbytně potřeba. Říká se a nařizeno jest: *breviarium recitare; recitatio est autem verborum pronuntiatio*; může se však díti i potichu.

Devote žádá s *pozorností vnitřní*: ta plyne ze příčiny *trojí*: a) ze slova, b) ze smyslu a c) vztahem k Bohu, pohnutí citu. Záležíť pozornost v živém si zpřítomnění bytosti Boží.

I *tělesné postavení* při modlitbě jest *důležité*; při recitování breviáře možno klečeti,

seděti, choditi, státi, všelijak, jen slušně a důstojně, jen ne *v posteli*; proč? — a též ne na místech roztržitých, kde snadno oko a tudy i duch sváděn bývá, aby po předmětech nenáležitých těkal.

O výbornosti této modlitby jeden jest úsudek všech nejvýbornějších duší. Mnozí si na ni stěžují, ale bezdůvodně i bezprávně. Po mši sv. jest tím nejvznesenějším v životě kněze. Kněz prostředník mezi Bohem a lidmi. Sv. *Terezie* bývala plna radosti, kdykoli slyšela zvonek, který ji ku společné modlitbě volal. Tím vzdávají se díky Bohu po veškeré Církvě neustále; *dignum et iustum est, aequum et salutare, nos tibi semper et ubique gratias agere*. Všickni věřící by měli *církevní hodinky* se modliti, jak bývalo za starých časů, na počátku Církvě; ale práce překáží, proto ustanovila Církev *kněze*, aby *někdo* se modlil. Sv. *Alfons* dí: *Modlitba není jiného, než supplika* (prosební spis), již *Bůh sám sestavil*. — Kněz se modlí ve jménu veškeré Církvě, dle její rozkazu a návodu. Jak vznesené! na tisíce kněží se modlí, jako jedněmi ústy, *unitas universalis ecclesiae, všeobecná jednota Církvě*; nepřestává chvála boží.

Avšak breviář samotný nepostačí; třeba i jiných modliteb, a tu v popředí stojí *meditace*, čili *modlitba rozjímavá*. Nejdůstojnější světící p. biskup nynější, Dr. *Karel Prucha*,

vedl slovo sv. Ignacia: *Slib mi, že denně budeš rozjímati a já ti slibuji život věčný.* Kněz má více rozjímati; jest více k dokonalosti vázán, než jiní; to dá mu *meditace*. Ovoce rozjímání (meditování, přemýšlení) jest: poznání svých hříchů, prospívání v dobrém. Kdo nemedituje, upadá ve mnohá nebezpečí, kteráž obkličují jej, a kterýchž on ani nepoznává. Když kněz pracuje *kázání*, přemýšlí ovšem; ale ne *pro sebe*, nýbrž *pro jiné*; jest něco zcela jiného, pracovati pro jiné, anebo *directe pro sebe*; tuť musím vše jen na sebe obracet, jiné mimo sebe pustiti. *Prosba prostá nepostačí; sv. Terezie dí: Kdo rozjímati opomíjí, toho nepotřebuje ďábel pokoušeti a do pekla lákati, on tam jde sám.* Všickni sv. otcové schvalují modlitbu rozjímovou a vřele ji odporoučejí. Sv. Terezie dí: *Ať duše sebe hloub klesla, rozjímání ji pomůže; nemůžeť v srdci býti hřích a rozjímání.*

Někdo řekne: Rád bych, ale nemohu; také neumím; a jsem studený, chladný. — *Nemohu; snad; ale já doložil bych — a nechci.* Jsi jako nemocný, který chce býti zdrav, ale lékův užívati nechce.

Všeliká modlitba potřebuje *namáhání*; jeť zaměstnáním nejvážnějším, nejdůležitějším; nic není bez práce, bez namáhání; čím více modlitba?

Modlitba musí *ráno* konána býti; co

mi platna večer? Mnohý představuje si modlitbu rozjímavou příliš *těžkou*; věc velice *snadná*; jak? často činíme tak ve světských věcech; dobře, může-li býti ve světských věcech, proč ne v duchovních? — Jak často přemýšlíme, jak bychom věci sobě lépe zařídili: v obchodě, hospodářství, řemesle; jak škody zbyli a t. p.; ejhle, rozjímání! Může-li v tom býti, proč ne v onom?

Odkud *látku*? Vezmi některou *pravdu náboženskou*, ze života Páně; uvažuj co jest, se všech stran; též pozoruj na sobě, kde *chybeno*. Vzbud' lítost, pravý úmysl; ale vol předmět *jistý, určitý*, ne všeobecný, to by nevedlo k cíli; rovněž i *chybu*, neb *ctnost určitou*; to jest praktické; ne všeobecné, neurčité. Kážeme jiným, dovedeme obracet i na sebe. Patrně, že není nemožno, konati meditace čili modlitbu rozjímavou. Stránky, se kterých o pravdách možno rozjímati, udává známý verš: *Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando?* — *Pomůcek* jest s dostatek, knih výborných, přiměřených; i dědictví sv. Janské vydalo několik. Porad' i lidu u věci té, bude ti za to vděčen.

Někdo zase řekne: *Ale nemám času*. Sv. *Alfons* opět praví: *Chvalitebno jest sice, mysliti na jiné; ale chváliti nemohu, že na sebe zapomínáš*. Sv. apoštolové byli dojista největší dělníci: ale kdy viděli, žeby pro

péči o chudé zanedbávati musili služby boží a hlásání slova božího, ponavrhli, by zvoleni byli *jahnové*. Dříve *modlitbě* věnovali se, a pak kázání; proč? Práví sv. Terezia: *Schází modlitba rozjímavá, odtud chladnost*. A sv. *Laurent. Justinianus*: *Kněz musí sám dříve se modlití, pak bude tím více působiti na kazatelně*. Pán nahradí vše; jedno slovo vroucí pak více působí, než *sto studených, chladných, bez modlitby*.

Kněz musí býti muž modlitby; denně aspoň *dvě*: breviář a meditace; pro sebe a pro jiné.

Nezbývá, než tázati se: Jak jsem se až dosud modlíval? Radostný pohled na kněze zbožného; žijet ve vzduchu svém, v modlitbě; smutný však pohled na kněze, jemuž modlitba jest obtíží; odkládá, aneb špatně se modlí.

Jak *meditace*? zda-li? jak? třeba dle knihy, tolik jich jest a výborných! . . . Příprava ke mši: modlitba. Již to, že říkáš: *Ego volo celebrare missam* . . . Vzpomenu poklesků; vzbudím lítost; připomenu si: co chci *vlastně* počínati? Zcela jinak budu mši sv. sloužiti, než bez přípravy; a po mši sv. aspoň *čtvrt* hodinky věnovati díkučinění. Sv. *Alfons* rovněž aspoň *čtvrt* hodinky uložil *missionářům*; tím se nic netratí, i při největší práci. Nemá-liž se kněz za nic mo-

dliti? ejhle, má své ovečky; spása jejich má býti první starostí jeho. Předsevzetí:

Pane, chybil-li jsem, buď jinak. *Dominus pars haereditatis meae . . .* tys podíl můj. Chci proto modliti se, rád, a věrně, svědomitě, jak sluší na kněze. Chceme proto žijíce modliti se, a modliti se i umírajíce, a tak spaseni budeme. Amen.

5.

○ smrti.

Text: „*Bděte, nebo nevíte dne, ani hodiny.*“

(Mat. 25, 13.)

Na Moravě v jedné osadě byla missie; lid horlivě se jí účastnil; požehnání boží zpočinulo na osadě té. Za půl léta vypukla tam cholera. Farář i kaplan zemřeli. Po roce renovace. Ptali jsme se, zdaž se báli smrti? — Nikoli; díky svaté missii; *nehřešili jsme těžce.*

Exercicie jsou missie pro kněze; příprava na smrt; šťasten, kdo dobře je vykonav, ku smrti se připravil!

I. *Rozjímání o smrti.*

Již jsme se sice o smrti vzmnili; ale upřímuě jsme se jí dosud nepodívali do očí. Proto a) o smrti vůbec.

Sám každý si představ své *smrtné lože*; představ si svou smrt; živě vmysli se do ní. b) Druhé, by nás Bůh chránil *smrti náhlé*, ač někdy jest *dobrodiním*.

1. *O smrti vůbec.*

2. *O smrti kněze nepřipraveného.*

ad 1. Jest pravda naprostá; *všickni musíme umřiti*. Pravda to sice nemilá; ale nikdo se neodvážil, jí popírati. Lidé se jí vyhýbají, ale *marně*; *nebezpečí* tím větší.

I nás se týče; i my dříve později umřiti musíme; proto přímo smrti do očí hledme.

II. Otázka *druhá*: Co jest *smrt*? — posel boží, s důležitými rozkazy, které s sebou nese a vyřizuje. Které jsou ty rozkazy?

a) *Loučiti se* — od světa, všech věcí, od bohatství, od domu, od peněz, kněh i úřadu; od oltáře, kazatelny, školy, přátel — ale též od míst zapovězených, zábav a obvyklostí milých . . .

Co smrt řekne, také činí. Pozoruj; smrt kněze pojednou *chudým* učinila. Žádných výminek; řekne: *musíš, a dost.* Ó smrti, jak upomínka tvá je *trpká!*

b) *Musíš umřiti*; tělo a duše od sebe. Smrt jest *nepřirozená*, jest trest za první hřích; smrtí hrozeno bylo prvním lidem. Eva víc ďáblu věřila, než Bohu; řekl Hospodin: *Kdykoli jísti budete, zemřete.* —

Přirozenost člověka se *vzpírá*; mnohý, tělem silný, bojuje dlouho; nic platno, konečně předce podlehne — umírá; — *musí*. Tělo do země, a duše? — Smrt nejen statky béře, ale i život.

c) Smrt *rozhoduje* nad budoucím osudem člověka; člověk — smrt — Bůh! Někdy člověk, byť hříšný, může spasen býti (lotr na pravici); a naopak, zbožný, může zbožně živ býti až do poslední chvíle, a může býti zatracen. Jakmile však nastala smrt, přestává vše; vše béře konec, i čas. Proto Spasitel: *Jáť musím dělati . . . , dokud den jest; přicházíť noc, kdežto žádný nemůže dělati.* (Jan 9, 4.) A Luk. 19, 13.: *Kupčtež, dokud nepřijdu.*

Jak umře, tak zůstane na věky; změnit se nedá nic; dokud živ jsi, ano; dokud jsi na cestě, in statu viatoris; jakmile jsi však došel cíle, konec jest všemu; *tempus non erit amplius* — *nebude už více času*. Tělo nemůže nic; ne mysliti, ne mluvit, ne choditi, ne pracovati; to všecko může *duše*, ale ta je pryč . . . Tělo: *prach jsi a v prach se obrátíš*; ale duše? — jde před toho, kterýž ji volá.

Toť ty *rozkazy*; smrt na každém je vykoná, i na *tobě*. — Tažme se dále:

Jak tě najde smrt? rád ji uvítáš? či se lekneš? přinese dobré, nebo zlé? Smrt jest ohlas života. Výminky řídké. Sv. Aug.

o lotru na pravici: Nezpoléhej, byl jen jeden! — Tolik o smrti vůbec.

Smrt kněze *nehodného*.

I při něm nastane rozloučení; kněz, nežijící Bohu, žije světu; srdce něco milovati musí; ne-li *Boka*, tedy něco jiného; pohroben bývá v tom *trojím*, nebo *dvojím*, aneb aspoň *jednom*: žádost očí, žádost těla a pýcha života; v mládí ovládá žádost těla, ve stáří žádost očí (peněz).

Jak *smýšlí* takový kněz? mysl jeho se nese jen po časném zboží; hospodářství, štóla, ukládání jistin . . . jen o tom mluví. Žádostí těla stává se otrokem; hledaje tělesné rozkoše, kráčí po rozličných osamotělých cestách . . .

Pýcha hledá slávu a chválu; marnivý dbá i titěrností, vlasův, obleků . . že spíše komediantovi podoben, než knězi. Rovněž u oltáře; Spasitel má sloužiti ke cti jemu; rovněž příkázání na odiv, jen aby sám byl chválen; i ve zpovědnici — dbá více chvály své, než spásy duší . . .

Toť *nehodní*, *nevěrní* jsou; jim smrt *jaká*? Jest jako *loupežník*, který jim vše vezme. *Zříd' dům svůj* — mocně volá; ale snad ještě neumřeš? tam jest šikovný lékař, snad pomůže? — Nic platno; mocně ozývá se hlas: *Ještě této noci požádám duše tvé!* — Jakže? teď? hned? když jsem si svou domácnost zřídil, vše upravit, hodlal teprv

býti živ? — Nic platno; smrt vyrve jej — bezohledně, nemilosrdně; *a cos nashromáždil, či bude?* — Smrt jest neuprosná; *musíš, praví* — *musíš se rozloučiti!*

Jakou zásluhu by měl, kdyby byl všeho se vzdal? ale tak vše je ztraceno! — Smrt ještě není spokojena; všechno jiné přivede na mysl, nač dříve ani nemyslí, aby přivedla ku *zoufalství*. Vzpomene: Bůh mne učinil *knězem*, náměstkem svým u duší, sluhou Círky, udílečem sv. svátostí, prostředníkem mezi Bohem a lidmi — jakých milostí! Měl jsem více času, schopností, pobídek, pečovati o duši svou, než jiní . . . Soused vybízel mne, abych předce šel jednou na exercicie, já se smál, žerty sobě činil . . . Vzpomínám jednoho kněze, který, místo na exercicie, šel pro zábavu do světa, a — nevrátil se více! —

Bůh mne trpěl tolik časů, tolik milostí udělil, jak jsem se choval? jak dlouho žil ve hříchu? jak mši sv. sloužil? jak sv. svátosti udílel? — jak pohoršení dával? času zbytečně, daremně zmařil?

Avšak vmuž se, netrať mysl, ještě není pozdě, zachraň duši svou, můžeš! . . . Běda však, odkládáš-li až na *smrtném* loži; *pokání nemocných bývá nemocné*. — Ale někdy smrt přijde *náhle*, že nedá času; a byť, dovedeš toho? an jsi se nenaučil? nezvykl? — Přátelé přicházejí — není *kdy*; „snad i

teď ještě *odkládá* — ještě není pozdě, dost času“ — myslí. Vzpomínám, jak se někdy vede knězi . . . ; byl kněz starý — děkan — těžce nemocen — deset kněží bylo v domě, a on umřel — *nezaopatřen!*

Když však předce se *rozhodne*, jak to vykoná? *zpověď?* snad jest slab? paměť, snad opouští? v mysli nespořádan; zpovědník chce raditi, aby aspoň ty hlavní hříchy pověděl, . . . velice pochybno, zdali zpověď jeho pravá . . .

Ach počkej ještě, smrti, počkej! ale ona nečeká, nechce! *Morieris et non vives!* *umřeš a nebudeš živ!* zní umírajícímu v uši!

I ty zemřeš! kdy? letos? za rok? za několik let? to vše jedno! umřeš! Pán: *Bděte, nebo nevíte dne ani hodiny.* (Mat. 25, 13.) *Bdětež, neboť nevíte, v kterou hodinu Pán váš přijde.* (Mat. 24, 42.) Biskup Aug. B. Hille skončil exercicie: „Pomodlemež se „Otče náš“ za toho kněze, který nejdříve zemře“, a on byl *první.*

Jak umřeš? *zda-li náhle, neb pomalu?* v milosti boží, či nemilosti? — *kde?* *zda-li doma, v posteli, anebo na cestě, mimo dům?* *zda-li smrtí násilnou, či přirozenou?* v bolestech či bez bolestí? to všecko nevím; ale to vím, že v *hodinu, kdy neočekávám!*

Kteraká bude smrt? *Jak strom padne, tak zůstane ležeti.* Ale patrně že padne tam,

kde je *větší tíže*, kde jsou silnější větve, kam vztahoval rámě své! Ejhle, to tvůj život! Kloní-li se v dobrou stranu, dobře; ne-li, padne ve stranu opačnou. Co učiníš? vidíš-li, žeby padl strom života tvého ve stranu zlou, dáš mu jiný *směr*; usekáš vše větve, kteréžby táhly jej na stranu záhuby; a naopak, podepřeš jej, a necháš růsti vše větve, jež by mu daly směr opačný a tížily ku straně druhé. A to musíš učiniti teď, o exerciciích . . . ; a pak, ať přijde smrt *kdykoli*. — Pročež třeba dobře v paměti mítí:

1. Že umíráme jen *jednou*, a tudy třeba, hned *poprvé* dobře umřiti;

2. že *jediný smrtelný hřích* dostačí, abychom na věky zavrženi byli od tváři boží; a

3. nemysli, že snad *dlouho* ještě ne-umřeš, ale *brzy!* neřekne ďábel: *Neumřeš!* řekne jen: *Ještě ne!* proto jalové a zbytečné *plány* nemocných. Ošidit smrt i lékaře. V Pánu zesnulý biskup *Mayer*; lékař pravil, za půltřetí hodiny přijdu; sotva odešel, nemocný byl na věčnosti. —

Můj Bože! jen *jednou* umřiti a nevěděti, kdy? kde? a jak? — ale dobře tak; proč? bychom stále byli připraveni. Sv. *Vincenc z Pauly*, zakladatel *Lazaristův*, umíral; kolem něho bratří; připomněli o generální zpovědi; odpověděl: „*Ó milí bratří,*

špatně bych se byl připravoval, kdybych teprv teď na generální zpověď se byl připravoval; osmnácte let čekám smrt!“

Úmysl: Zde se chci připraviti, a již teď! ať přijde osudná ta chvíle, kdy chce! — Ó Pane Ježíši, zasloužil jsem, nešťastnou smrtí sejíti . . . tys mne zavolal sem — ukázal smrt nešťastného kněze, — dej mi šťastnou smrtí sejíti. Každý večer chci pamatovati na smrt; ruce klásti křížem, jako do rakve, do hrobu; musím umřiti, to vím; ale kde, kdy a jak? to nevím; ale rovněž také vím, že, zemru-li ve smrtném hříchu, budu ztracen. *Sancta Maria, Mater Dei, ora pro nobis, peccatoribus, nunc et in hora mortis nostrae. Amen.*

6.

○ soudu soukromém.

Text: „*Redde rationem villicationis tuae; vydej počet z vladařství svého.*“

(Luk. 16, 2.)

Viděl jsem jednou obraz soukromého soudu. Na trůně seděl *Hospodin* — věčný, spravedlivý soudce, před ním ubohá duše lidská; v pravo angel, její strážce, na levo ďábel, žalobce. — U tvé postele bude též jednou ta soudná stolice.

1. *Kde* bude ten soud? dle mínění bohoslovcův tam, kde člověk umře, na cestě, doma, v kostele, na poli. — Kněz, sloužil mši svatou, došel až ku poslednímu evangelii, klekl, padl, umřel; souzen u oltáře . . Kanovník — v zahradě — náhle sklesl — mrtev — tam souzen . .

Zemřeš v posteli — tam souzen budeš; — snad ještě teplý a již rozhodnut bude osud tvůj. *Uloženo jest lidem, jednou umřiti a potom bude soud.* (Žid. 9, 27.)

2. *Každý* umřiti musí, a pak soud. Proto Spasitel: *Budte připraveni, nebo v kterou hodinu nevíte, přijde Syn člověka.* (Mat. 24, 44.) Zemřeš snad ve svém *pokoji*; tu snad útěcha nějaká: pohled na kříž, na breviář, na klekátko . . . ; ale běda, budou-li ty věci na tebe žalovati! Breviář — lenost v modlitbě, denní, povinné . . . ; anebo byl-lis *osobám* na pohoršení, jež stojí kolem tebe . . . tělo tvé hyne, síly mizí . . . vše tě opustilo . . . i *osoby*, jež jsi za věrné měl. Smrt ti vše vzala, jen něco *ne*, *tvé skutky*, ty ti nechala. *Blahoslavení, kdož v Pánu umírají, neboť skutky jejich následují je.* Jak rádby mnohý pak napravil — ale je *pozdě!* Sv. *Aug.* si představuje soud, že ďábel všecko duši předstíratí bude; jeho mínění jest: jako angel dobrý člověka provází od počátku: tak i angel zlý, a týž jest jeho *žalobce*.

V tom světle, totiž *soukromého soudu*, uzříš vše: a) *důstojnost* svého stavu . . . b) *milosti*, jichž jsi obdržel . . . a c) i *nevěrnost* v úřadě svém.

ad a) Důstojnost často záslepuje; mnohý nosí jako štít před sebou důstojnost svou, ale na povinnosti zapomíná. Před soudem přestává vše . . . tu musí okázati i *svatost*, nejen důstojnost; ta málo pomůže; tím hůře, čím výše kdo postaven byl.

Vzal jsem na se povinnosti *kněze*, slíbil jsem *obedientiam et reverentiam*; slíbil věrnost v úřadě, jak jsem ji zachoval? jak mně bude? *Judicium durissimum vis, qui praesunt, fiet; „nejtvrdší soud čeká těch, kdož představeni jsou.“*

Co trpěl *Pavel* pro Krista? vyličuje v 2. listě ke Kor. kap. 11., a předce se postil; trápil a tryznil tělo své (dí: *v postech mnohých*), a udává důvod: *abych snad, an jiným kážu, sám nebyl zavržen*. (1. Kor. 9, 27.) Sv. *Jarolím*, kterýž tak se postíval, že kostře podoben byl, nemohl bez *hrůzy* na poslední soud pomysli; zdálo se mu, jakoby ustavičně slyšel zníti troubu posledního soudu. Ejhle, tak smýšleli svatí! — Jak se povede kněžím? Přísněji, než si myslím. Zalmista Páně vzdychal: *Delicta juventutis meae et ignorantias meas ne memineris*. (Ž. 24, 7.) *Hříchů mladosti mé a nevědomostí mých nevzpomínej*. — Připra-

voval jsem se k duchovnímu stavu, složil generální zpověď; byl učitelem v Israeli, znal zákon, ukazoval jej jiným; sám jiné jsem napomínal, k Bohu vedl — a sám? — Sám povinností svých jsem nečinil . . . a nečinil-li jsem, nemá Bůh práva, mne souditi? —

ad b) Obdržel jsi milostí přemnohých. Písmo dí: Cui multum datum est, multum quaeretur ab eo. Komu mnoho svěřeno bylo, na tom bude mnoho požádáno. Kdo více obdržel, ne-li kněz? Mnoho, přemnoho; proto odpovědnost větší. Cui multa dona, rationes crescunt donorum; komu dáno mnoho darů, těžší pro něho vzroste účet. Bůh dává knězi mnoho, aby tím spíše mohl konati úřad svůj. Ale vše též věrně zaznamenáno; až zavzní: Redde rationem villicationis tuae — vydej počet z vladařství svého. (Luk. 16, 2.)

Sčítej milosti, můžeš-li! Vzal, vyvolil tě ze světa, aby tě celého měl. Dal ti denně času a příležitosti, by mši sv. sloužil, breviář (denní officium) se modlil — s veškerou Církví!

Dal ti denně se Spasitelem tvým hodo-
vati, jej přijímati; sv. *Alfons* praví: *Když Spasitele svého v ruku držím, všechno mám.* Byl jsi učitelem v Církvi boží, ve zpověd-
nici, na kazatelně, ve škole, u lože nemoc-
ných, dal slovo v ústa tvá — chránil mno-
hého nebezpečí.

Bůh v každém stavu dává své milosti; proto mnoho svatých kněží v předešlém století, i v tomto. Jakby bylo možná, býti hodným knězem, bez milosti boží? I tobě dává milosti . . . volá tě . . . často odkládáš na pozdější dobu, ale tu náhle konec . . . jak ti bude? — nabízí *plnomocné odpustky*, a ty jich *nedbáš* . . .

*ad c) Mnohé nevěrnosti v úřadě. Vše-
liké hříchy, lehké i těžké, vstoupí před oči
tvé; i všecken způsob hříchův, z dopustění
i z opominutí, tajné i veřejné, vlastní i cizí.
„Přehledávati budu Jerusalem s lucernami
a navštívím muže, kteříž uvázli v kvasnicích
svých; — Scrutabor Jerusalem in lucernis
et visitabo super viros defixos in faecibus
suis. (Soph. 1, 12.)*

Vše prozkoumá Pán — hlubiny duše; jak ti bude? zmizí přelud a holá pravda se objeví — u jiného *lehký*, u tebe bude *těžký* hřích; jsi kněz! *Si iniquitates observaveris Domine, Domine quis sustinebit? — Budeš-li nepravosti šetřiti, Hospodine, kdož ostojí?* Kněz musí se báti soudu, nejen pro hříchy své, ale i jiných; jak mu bude, až bude odpovídati za jiné? při četné kollatuře? — stejné hříchy s knězem je omlouvají; jak mnozí ztratili víru pro tebe! Nadužívání úřadu, nepořádky, pohoršení tvá! Prorok (Ezech. 3, 17. 18.) dí: „*Synu člověčí, za strážného dal jsem tě domu israelskému; a*

uslyšíš z úst mých slovo a zvěstovati budeš jim ode mne. Kdyžbych já řekl bezbožnému: Smrti umřeš! a nezvěstovalbys to jemu, ani mluvil, aby se odvrátil od cesty své bezbožné a živ byl: umře ten bezbožný v nepravosti své, ale krev jeho z ruky tvé vyhledávati uvdu.“

Ale i z *dobrého* účet žádán bude, co buď zanedbal, anebo činiti mohl a nečinil. Mnohý myslí, že dost učinil, jen když povinnost jaks taks vyplnil. Pravil Spasitel: *A byť jste vše učinili, rcete, služebníci ne- užiteční jsme. Jsme spoludělníci Kristovi; jako Kristus Pán ničeho neopominul, čeho třeba bylo pro spásu lidstva, tak i my. Mnohý kněz zahanben státi bude před svými ovečkami; mnohý otec, matka, kteří drželi řád v rodině své, tě zahanbí! Cum accepero tempus, ego justitias judicabo. Když vezmu (ši) čas, jáť v spravedlnosti souditi budu. (Z. 74, 3.)*

Zaměstnání vznesené : nejsvětější oběť konati, denní modlitby (breviář) s veškerou Církví říkati, zpověď slýchati, lidu kázati, křest a jiné svátosti udělovati, ve škole dítky sv. náboženství vyučovati, umírajícím poslední útěchu přináseti . . . jak záslužné to skutky! — Mnozí prosí, by ten, onen kněz nepřišel zaopatřovati, proč? není důvěry k němu. Mnohý kněz, který byl slavný před světem, v hanbě státi bude. *Pokrytci,*

samolíbí — na kazatelně, ve zpovědnici — hledají sebe, a ne Boha, ne duše — proto často nevrlí . . . Všecko vyjde na světlo, vše, bez rozdílu! I volám (Ž. 118, 120.): *Confite timore tuo carnes meas: a judiciis enim tuis timui. Zbodniž bázní svou tělo mé, nebo soudi tvých bál jsem se.*

Chci proto konce svého i soudu božího pamětliv býti. Neznáme času, ani dne . . . kdo první z nás? kdo první na soudu božím? Nebojíš se? a bojíš-li, učiň pořádek, a sice teď, hned, a zde! *Occasio in fronte capillata*, „příležitost má vlasy na čele — chop se jí. Bůh podává milost; kdo ví, zda-li podruhé? — Apoštol dí: *Budeme-li se souditi sami, nebude nás souditi Bůh.* Ujítí soudu nemůžeme, ale neškodným ho učiniti můžeme. — Trojí jest soud: a) milosrdenství, b) spravedlnosti, a c) milosrdenství i spravedlnosti (obého). Na *křtu* sv. odpouští se vše, tu jest soud milosrdenství; na *konci života*, tu jest soud spravedlnosti; a třetí, ve *zpovědnici*, tu jest soud milosrdenství i spravedlnosti. Lehčejší ti Pán veškeru věc nemůže učiniti. — Slož zpověď generální, sám se suď; čím lépe zde, tím lehčeji tam; až přijdeš na soud, bude už vše vyrovnáno, v pořádku; použí *exercicií* . . .

Ještě jeden prostředek, nabyti milosrdenství: *Nesudte a nebudete souzeni*; čím vlídněji souditi budeš jiné, tím milosrdněji

bude tě souditi Bůh. Bratr laik umíral; umíraje, těšil se, že milosrdenství dojde, protože sám nikoho nesoudil; nesudme jiných, zanechme soud Bohu; nám nezbyvá, než sami dovolávati se milosrdenství božího! — Ó Spasiteli dobrotivý, buď soudcem milosrdným! *Non secundum peccata nostra facias nobis, neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.* Dej milost — zde i na věčnosti. Amen.

7.

O pekle.

Text: „Všeliký strom, nenesoucí ovoce dobrého, vyřat a na oheň uvržen bude.“

(Mat. 7, 19.)

Sv. *František Borgiaš* byl veliký svatý 16. století. O něm čteme, že denně na několik hodin v duchu sestupoval do pekla, aby uvažoval muky pekelné; i vycházel očistěn a u víře upevněn. On, svatý, tak činil; a my? — I nám prospěšno bude a spasitelno; proto dnes o *pekle*. Pravda to nejvážnější a nejprísrnější! I my sestupme; ne proto snad, žeby někdo z nás hoden byl, odsouzen býti do pekla, ale abychom tam nepřišli; proto *descendamus in infernum!* Po smrti není pomoci; sestupme teď, nyní, za živa!

Přípravou budiž nám 1. vzpomínka na *Jidáše* — v pekle, kolem něho zatracení kněží; představme si jejich nářek! — a 2. prosme, by Duch svatý pronikl nás svatou bází.

Co jest *peklo*? Žádná pravda nemá tolik odpůrců, jako tato; ale jako *svatá Trojice* pravda jest, tak i tato; jako jisto jest, že jest nad námi Trojjediný Bůh, tak i věčné zavržení, čili peklo. Spasitel svými ústy mnohokrát ji potvrdil; jest naprosto jistá. Projděme jen *evangelické perikopy*, tu mnohokrát se naskytá; na př. v podobenství o *pšenici a koukolu*; ženci, *svažte koukol ve snopky ku spálení*. Spasitel podobenství to sám i vyložil, by nebylo pochybnosti. — *Sedmá neděle* po sv. Duchu blásá nám o stromu *neužitečném*: *Vytniž jej, a vrz na oheň*. (Mat. 7, 19.): *Všeliký strom, nenesoucí ovoce dobrého, vyřat a na oheň uvržen bude*. A jinde Spasitel: *Pohoršuje-li tě oko tvé, vylup je a vrz od sebe — ruka, noha: utniž ji a vrz od sebe; lépeť tobě jest . . .* (Mat. 18, 8. a mn. j. z úst sama Spasitele.)

Jen jedno místo chceme uvést ještě, Mat. 25, 41.: *Discedite a me, maledicti, in ignem aeternum . . . Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a angelům jeho*. — Též podobenství o *bohatci a Lazarovi*; snad pravdivá událost?

propast nepřekročitelná; projdi si v duchu podobenství to.

Člověk může věřiti a nemusí; víra jest ctnost *vlitá*; i kněží mohou býti nevěrci. Ale nejde o to, zda-li peklo jest, čili nic; ty svou vírou a nebo nevěrou na věci nezměníš ničeho; důležitější jest, že jest peklo *pravda*, a sice základní pravda; stvrдили ji sv. *mučenníci*. Mluvím ku kněžím, kteří ex professo studovali dogmatiku.

Sestupme! Slyším: *Discedite a me in ignem . . .* Tam tedy *oheň*! namítá se: „Nemají těla;“ ale co ďábel? jest také duch a jest také v pekle. Musí býti *oheň*; *cit* od *ducha* pochází, či od *těla*? kdo cítí vlastně bolest? jen duše; toť ten hrozný *oheň*, kterýž *nehasne*; (Mar. 9, 42. 43.) — *nežli dvě ruce majícímu, jíti do pekla, v oheň neuhasitelný, kdežto červ jejich neumírá a oheň nehasne.* — A jest *oheň* ten tak *prudký*, že nemůže k ohni našemu ani přirovnán býti; náš *oheň* jest užitečný . . . tam ten jen *pálí*; oběť jeho hoří, ale neshárá; jest jako *sůl*, kteráž před shnitím chrání; tak i ten *oheň*, tráví a neztravuje . . . Rozeznává ten *oheň* také *hříchy*, a každého svým *způsobem* *pálí*. Isai. 33, 14. dí: *Kdo z vás bude moci bydliti s ohněm zžírajícím? kdo z vás bude moci bydliti s horkostmi věčnými?* — Považ, *jiskra* jen, padši na ruku, jak *pálí*?

Podivná vlastnost toho ohně; hoří a neshárá. *Svížice ruce i nohy jeho, uvrzte jej do temností zevnitřních.* Oheň a předce tma! V zimě noc dlouhá; někdy nemožno ji přechkati; když jsou bolesti zubů, jak dlouhé jsou tu chvíle! hodina! celá noc! Ó díky, že zase přešla! Ale tam noc nepřejde! nic jiného neviděti, než podoby strachu a hrůzy — zoufalství!

A ta *společnost*? Vyvrhel člověčenstva! vrazi, lotři, lupiči, nečistí, lakomci . . . a nyní si pomysli kněze mezi nimi! Kdyby *zde* kněz byl zavřen mezi lotry, řekli by do jista mnozí: Toť předce nedůstojno . . . ; ale *tam*? nebude rozdílu, ani ohledu. Na věky zůstane *knězem* a to rozmnoží jeho hanbu. Bratr *Aegid* od Františkánů pravil: Neviděl jsem v pekle kněze. Odpověď: „Kdybys byl hloub sestoupil, byl bys našel kněze, i Františkány!“ Jako Bůh *vyvyšen*, tak *hluboký* trest.

Co tam bude? Rouhání, klení, zlořečení, . . . ode všech bude haněn, tupen, posmíván — kněz! A což, budou-li z jeho stádky? kteří buď dříve zemřeli, anebo po něm? „Zlořečený ty buď“ — uslyší hrůzná slova, — tys vinou mou! běda té hodině, v kterou jsi přišel k nám za pastýře! skrze tebe jsme zatraceni všickni! ty jsi nás hříchu tomu naučil. — A kletby ty neumlknou nikdy! —

Zde může *zlý* dělati, co chce; tam *ne*; *svižice ruce i nohy jeho* — ležít zde! Oheň všude; nad ním, pod ním, kolem něho, v něm! A jak *dlouho? Věčnost!*

Umírají i *mladí* kněží; jaký tu trest? budou prositi o *krůpěj vody* — marně! — To však tresty jsou více *smyslné*; ale kněz je v pekle s *duší*; i ta má své *tresty!*

1. *Vyloučení od tváři boží: Discedite a me!* Odejdiž ode mne, od tváři mé; a ne dosti toho, ještě *zatracen* — *na věky zatracen!* Kletba boží na něm na věky! Odevzdán *ďáblu a angelům jeho navždy* — na věky! *Zde snad se Bůh smiluje?* tam vše marné! Bůh nestvořil nikoho, tudy ani kněze, ku *zatracení*, ale ku *spáse*; tedy *vlastní vina*. Od toho Boha, ježž denně *požíval*, od toho Boha *zatracen* — toť hrozné!

Satan na Bohu mstiti se nemůže, tedy na člověku, díle božím. Snad kněz mnohou *duši z pekla vytrhl*, a za to na něm mstí se *ďábel*; žádná ochrana nikde!

Co jest, *ztratiti Boha?* Mnohý na Boha nemyslí *léta*; máť zde roztržitost, zábavu, starosti . . . ale *tam?* — *Touha* po Bohu neskonalá; srdce musí někoho míti, k němuž by lnulo, ale *tam?* a tak bude trápen — *věčně!* Bl. *Tomáš Kemp.* dí: „*Bůh duši ukazuje krásný, věčný svůj obráz; ona po něm bude toužiti a nikdy ho nedosáhne!*“ Pomysleme si *dobré dítě*, s nímž matka se

modlívala . . . matka *zemře*, dítě ji hledá, volá, po ní touží — *marně!* Což jest matka proti Bohu? — toť jen slabý obraz — jaká *touha* bude!

K této bolesti *strašná nenávisť* proti těm, kdož blaženi budou, jmenovitě, kdož bývali také *bezbožní!* Jako bohatec věděl, co s Lazarem se děje: tak i ty duše věděti budou o *osudu nebešťanů*. Bude viděti mnohé ovečky své v nebi, a sám? má též spoluvinníky *zde*; i ty snad viděti bude v nebi; oni spaseni, on zatracen; vidí, že sám největší byl blázen! — Ó kéž byla úleva! Má-li kdo bolest *zde*, jde k otci, neb matce, kněz ku knězi, anebo v kostele žaluje Spasiteli v Nejsvětější Svátosti, anebo uteče se k Rodičce Boží, vidí v její bolestech bolesti své, potěší se; to vše v pekle není, tam není nikoho, kdoby těšil, ba ni *modlitba!* Nikdo nemůže tam modliti se, nebo nikdo nemůže říci jméno Ježíš, leč v Duchu svatém. (1. Kor. 12, 3.) A tam Duch svatý navždy od nich odstoupil; ach, toť hrozné! Můžeš sčítati vše: písek, listy, krůpěje — ale tu? násob *milliony a milliony*, a nebudeš míti ni *začátku věčnosti!* Čas tento přejde; tam se umírá, by se žilo, a žije se, by se umíralo. — Tam není času; a proto také tam není *obrácení*, nebo k tomu je potřebí času; ale čas milosti *zašel*; každému člověku dává Bůh počet milostí a času; ale

vše přešlo, nebude ni zpovědi, ni absoluce; nebude exercicií, ni jiné příležitosti ku pokání; tam jen *zoufání!*

A ještě *něco*; myšlénka jedna, hrozná — a ta jest: Jak snadno mohl jsem zatracení zniknouti! Bůh chtěl mne spasiti, ale já sám nechtěl; jiným jsem pomáhal, sobě nemohu. Vše si připomene, jak snadno mohl peklu ujíti. Prostředků nebude míti; vzpomene i sv. exercicií. Sv. Terezie píše: *Bůh žádné duše, ni kněze, neztratí, dokud ji patrněji neukáže, že s ní špatně věci se mají.* Ustavičně se mu bude ta možnost ukazovati, že se mohl spasiti, a že sám nechtěl. Bude vzdychati: Ó kdybych jen ještě jednou mohl ku zpovědi, na kolenou milerád bych se doplazil . . . ale marně; dělá plány, ale nadarmo! — A tu znova proklíná vše, své narození, vysvěcení, smrt — všecko — všecko — i Boha! Ó hrůzo bez míry a bez konce

Vzpomeň na konec, kdybys byl hned po *prvním* hříchu umřel, kde bys byl? a hle, jiní snad méně hřešili a který jest osud jejich? Toť neskonalá láska a milosrdnost boží! Nezbyvá, než *pokání*; vrci se k nohám Spasitele a volati pln skroušenosti: „*Juste judex ultionis, donum fac remissionis, ante diem rationis! Ingemisco tanquam reus, culpa rubet vultus meus — supplicanti parce Deus! Qui Mariam absolvisti, et latronem exaudisti, mihi quoque*

spem dedisti. Preces meae non sunt dignae, sed Tu bonus fac benigne, ne perenni cremer igne. Amen.

8.

Konsiderace 2. — O dobrém příkladu.

Text: „Svět světlo vaše před lidmi.“ (Mat. 5, 16.)

Včera: kněz, muž modlitby; dnes; kněz, muž dobrého příkladu.

Co jest dobrý příklad? — Není jiného, než ukazovati, jak Bohu sloužiti a jemu se líbiti.

Je-li kdo k tomu vázán, tedy kněz. O něm se rozumí, že jeho mysl, jeho život veškeren tak zřízen býti má, aby vzdělával. Lid myslí, kněz-li věci nerozumí, kdo má rozuměti? — Dobře, k tomu jest; Církev se za svěcence modlí při svěcení: Dej jim, ó Pane, zbožnost, dobrou mysl, aby . . .

Proč má býti dobrým příkladem?

1. *Že jest náměstek Kristův, nejen v moci, ale i v životě a příkladě.*

Chce, by věřící ten příklad jeho stále před očima měli; by v něm, jako v zrcadle se vzhlíželi, dle něho se řídili, ho následovali. — Za sebe Pán apoštoly ustanovil; pravil: *Příklad dal jsem vám, abyste, jako*

jsem já činil, i vy činili. (Jan 13, 15.) A veliký národů apoštol píše žáku svému Titovi 2, 7.: *Ve všech věcech sebe samého vydávej za příklad dobrých skutků, v učení, v celosti (neúhonnosti), ve vážnosti.* A I. Timotheovi 4, 12.: *Bud' příkladem věřících v slovu, v obcování, v lásce, ve víře, v čistotě.* A to platí každému knězi.

Ne každý ovšem slovem na kazatelně vládne, ne každý je mistrem ve zpovědnici, ne každý výtečným katechetou, ne každý ke všemu; ale k *dobrému příkladu* je každý; ať biskup, ať professor, ať katecheta, farář, kaplan. — Sv. Pav. 1. Kor. 4, 16.: *Estote, imitatores mei, sicut et ego Christi; následovníci moji buďtež, jako i já jsem Kristův.* Syn. Turou.: *Vita clericorum est liber fidelium; život klerikův jest kniha věřících.* A sv. Řehoř Vel. praví: *Kněz má tak býti, by v něm jako v zrcadle vzhlíželi se všickni.* A Hermas (Pastor lib. 1. vis. 2.): *Ve sluhovi Božím ani zlá myšlénka obývati nemá.*

2. Dobrý příklad jest nezbytná podmínka k úřadu jeho. Trid. sess. XXIII. cap. 14. dí: „*Qui pie et fideliter in ministeriis ante actis se gesserint et ad presbyteratus ordinem assumuntur, bonum habeant testimonium . . . a dále dí: ita pietate ac castis moribus conspicui, ut praeclarum bonorum operum exemplum et vitae monita ab eis possint expectari.*

Život tak si má kněz zaříditi, by ve všem *důstojně* sobě počínal — i menších poklesků se varoval . . .

Kněz nemůže dobře úřadu svého zastávati bez dobrého příkladu. Má budit v srdcích věřících zbožnost, úctu ku Církvi, slovu božímu . . . jak to může, sám-li není dobrým příkladem? Viděti ho sice v kostele, při službách božích . . . ale po mši svaté je *první*, který z kostela jde; co si má lid mysliti? Co jiného? sám nevěří, co káže! Pěkně káže, ale sám předce tomu nevěří. Apoštol 2. Kor. 6, 3. píše: „*Žádnému nedávajíce žádného pohoršení, aby nebyla haněna služba naše; ale ve všem se prokazujme jako služebníci boží.*“

Všickni hledí naň, dobří i zlí; oni se radují, chválí ho, jak je ochotný, vlídný, laskavý, je vždy doma, zaměstnává se, málo vychází, jen když musí, a vyjde-li, vždy *důstojně*; jiní zase: jak je v kostele čisto, že nebývalo nikdy, je jako angel u oltáře — jiní opět: jak dobře káže, srdce plesá, hoří v těle, radost poslouchati . . . tak mluví lidé, je-li *hodný*.

Ne-li, jsou *zarmoucení*; nechtějí věřiti, a když se přesvědčili, mluví: Kdyby to upřímně myslil, takový by nebyl; mši svatou, jen když odslouží, často i vynechá — málokdy doma, často na ulici; návštěvy, chodí do toho a toho domu, k těm a těm lidem,

kteří sami nemají víry; nemám důvěry k němu; dobře sice káže, ale . . . tak mluví ti *dobří* o něm; ale jak *zlí? zkažení?* Je-li hodný, nemilují ho sice, ale musejí ho ctíti, nemohou jím pohrdati. Sv. Pav. napomíná Tita 2, 8.: *Slovo (tvé buď) zdravé, bez ohony; aby ten, kdožby se protivil, styděl se, nemaje co zlého mluvíti o nás.*

Je-li však *zlý* kněz, tu u zlých je zle; mluví: Vidíte, tak to dělají ti kněží . . . kdybych byl knězem, bylbych pořádným, konalbych úlohu svou správně . . .; a jsou tomu rádi, toť voda na jejich mlýn; vidí omluveny všechny hříchy své, ano, domnívají se, k nim býti oprávněni; hrozné zlé!

Při společnostech, zábavách, kde neváží se slova, jest-li se jich účastní, sám-li tak mluví . . . jaký příklad! osobu-li do domu vezme nedobré pověsti . . . hned *zlí* omlouvají své chyby a stávají se drzejšími.

Jaké jeho *působení?* Sv. Řehoř Vel. dí: *Jen to kázání prospívá, kteréž příkladem podporováno bývá.* Věřit lidé více očím, než uším, což přirozeno. Spasitel pravil o fariseích: *Všecko, cožbykoli vám řekli, zachovávejte a číňte; ale podle skutků jejich nečíňte; neboť praví a nečiní.* (Mat. 23, 3.) A to platí o kněžích pokrytcích. Sv. Jarolím píše *Lucian.*: *Nemají se skutkem bořiti slova.* — Zkrátka: Kde není příkladu, je všecko marné. Sv. Bernard proto dí: *Lidé-li vidí*

zlý příklad kněží, nemyslí na to, se polepšiti. Sv. Hieronymus: Propter vitia sacerdotum sanctuarium Dei destitutum est; „pro nepravosti kněží svatyně boží opustěna jest.“ —

Čeho má dbáti?

Má životu svému dáti *dvoji směr*, dle křesťanské spravedlnosti; 1. *varuj se zlého*; 2. *čiň dobré*.

Ad 1. Musím se chrániti zlého, a) *v domě svém*; apoštol dí 1. Tim. 5, 8.: *Jestliže pak kdo o své a obzvláště o domácí péče nemá, zapřel víru a jest horší, než nevěřící. Co v domě? Řeknu upřímně: dívka, ženské v domě; nejen v hospodářství, ale i v jiných věcech . . . ; míchá-li se do záležitostí, které jen faráře se týkají; říkávají: Bychom k faráři mohli, musíme skrze kuchyni . . . ; to zle působí; soudí se, že farář v důvěrném poměru k ní jest. — Aneb jiná osoba *mar-nivá*, světská, což uráží . . . aneb jiné osoby, třeba z přízně, které se v noci toulají; hned se mluví: „Jestli to farář trpí, sám takový jest“ . . . Proto někde žádná *missie*, že se farář bojí. — Dále musí b) *pohoršení se varovati*, nejprv před domácími osobami; snad chodí bez kněžského roucha . . . snad u ženských se zdržuje, aneb trpí, že k němu ta která osoba chodí; přijímá osoby druhého pohlaví v návštěvách . . . s nimi se*

baví . . . snad i ve veřejných společnostech . . . snad ta která marnivá, vlnadná? Vždy se má kněz varovati; nemůže se sice od světa vzdáliti, ale proto musí býti opatrným. Jest-li ta která osoba dlouho ve faře se zdržuje, řekne se: Snad nemá mnoho práce? snad ho netěší jeho úřad? — aneb, zůstává-li dlouho ve společnostech, diví se lidé, jak se může tak dlouho pozdržeti? — snad účastní se i zábav, tance? — snad chodí sem tam — i k lidem, kteří nemají víry, a kteříž se mu na konec *vysmějí*? . . . A co řekne lid? s tou a tou se baví . . . často chodí do domu, anebo ta a ta osoba chodí k němu . . . byť nic zlého se nedělo . . . i *stínu zlého třeba se chrániti*.

V *kostele*: nedrží-li pořádku v kostele, při službách božích, mění-li hodinu, čas, dle libovůle . . . Lidé nevědí, *kdy* vlastně jsou služby boží. — Sám-li opovází se v chrámu Páně hlasitě mluvit, se smáti, baviti; poklona-li před Sanctissimum nedbalá — nerad-li chodí do zповědnice — na kazatelnu, že se špatně připravil — zůstává vězeti — často přeřekne se — kokce, hledá výrazy a slova . . . ; -ve špinavém prádle u oltáře, při funkcích; doma snad má vyšperkováno, krásně; ale v kostele *špinavo*; prach na oltářích, snad i v samém tabernakulum? Jsou sice *chudé* mnohé kostely a nemohou míti nádhery; ale *čisty*

mohou býti. — Toť ze všeho jen něco a to nejhlavnější! —

ad 2. Musí činiti i dobré.

Musí všude objeviti se jako *kněz*; zvláště *rouchem, šatem*. *Conc. Trid.* žádá, by kněz všude tak se nosil, jak úřad a stav jeho žádá, i jak biskup mu předepisuje. „*Clericos oportet, vestes proprio congruentes ordini semper deferre, ut per decentiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant.*“ (Sess. XIV. cap. 6.) Forma roucha budiž, jak biskup chce. *Talár*, zvláště doma, v úřadě; ne právě vždycky, na př. venku, ale aby ukázal, že šat svůj *miluje* — i stav svůj *ctí*. Ostatní šat (civilní) budiž aspoň tmavé — ne-li černé barvy, střihem vážným a muže, kněze, důstojným; a vždycky nos se kollár a tonsura; a objev kněz se vždy slušně a čistě, ne nepořádně a špinavě. Zevnějšek jest obrazem nitra.

Tonsura — znak duchovního stavu; ať smějí se; přestanou; posléze řeknou: „Má předce pravdu!“

Kněz mluv málo a moudře; pamatuj: *Quo abundans cor est, os loquitur; čím srdce přeplněno, tím ústa překypují*. Kněz-li mluví, myslí lidé, že uslyší něco moudrého; a právem. Ovšem, nesmí všude kárati; ale tak, by každý něco řádného slyšel. — Kněz *hodný* málo mluví o svém úřadě, svých po-

vinnostech, tím méně o svých příjmech . . . Návštěvy své řídí dle pevných zásad, a jen z dobrého úmyslu, by lidem prospěl a ne pro zábavu; též ne *dlouho*, krátce. Přísl. 10, 19. dí: *Mnohomluvení nebývá bez hříchu, kdož pak zdržuje rty své, opatrný jest.* — A nejen v některých domech má činiti návštěvy, na př. bohatých, vznesených, ale *všude*, i k chudým má jíti; jest pro všechny, pastýřem všech a více chudých, než bohatých; ano, ani *nepřátel* nemá pomíjeti, proč? — Ale při návštěvách budiž zvláště pozorliv a opatren, nebo tu zvláště je postaven jako na svícnu, tu vše na něm se pozoruje: mírnost, skromnost, nechod pro hostinu, ani pro důvěrné obcování s paní, dcerou — ba ni s dětmi . . .

Řekne se: Jak hodný kněz, jest ke všem stejný, bohatým i chudým, dětem i služebným, nemocným i zdravým . . . ke všem rovněž vlídný a laskavý . . .

Mějž *dům Páně čistý*; to líbí se; jak vzdělavatelné, když se do čistých rouch obléká, když čistý — důstojně a zbožně stojí u oltáře, když s úctou a příslušně kleká, zbožně se znamená sv. křížem, když důstojně udílí lidu sv. požehnání, když po mši sv. koná modlitby děkoslovné, když ochoten jest vždy ku všelike duchovní službě, když s láskou nemocné navštěvuje . . .

Zlé však jest, když ukazuje *ziskuchtivost* při štóle . . . a jiném. Štóra sice rozličná; tolik však jisto, že tím výše stojí v očích lidu, čím *nezištnější* jest.

Nebývá však farář sám; mívá jednoho, i dva kaplany. Jak ošklivé, když se snášejí — duchovní, kněží — bratří! Jaké *pohoršení* lidu! Jeden o druhém nedá ka-lého slova, pomlouvá ve společnostech. — Příklad: farář a kaplan hněvali se; náhle farář octnul se na smrtném loži; kaplan ne-byl doma — konečně přišel, předce podali si ruce. —

Za to *příkladné*, když se snášejí, o sobě dobře mluví, jeden druhého zastává, se ujímá . . . ale též jeden druhého navzájem k dobrému vede. „*Po tom poznají vás,*“ pravil Spasitel učenníkům svým při poslední večeři, „*že jste učenníci moji, budete-li míti lásku jedni ke druhým.*“ *Ecce quam bonum et quam jucundum, habitare fratres in unum.* (Ps. 132, 1.) Nejsem-liž povinen, důstojnost stavu i na bratru ctíti? — —

Na konec: Každý má býti proniknut *duchem a dobrou vůlí*, svítiti vždy *dobrým příkladem*. Vzdech: Dej mi, Bože, síly, bych ovečkám svým vždy *dobrým příkladem* svítiti mohl. Amen.

9.

Kající Petr.

Text: „*A vyšed ven, plakal hořce.*“ (Mat. 26, 75.)

Byli jsme u smrtného lože kněze hříšníka; odtud sestoupili jsme do pekla; odkud vystoupili jsme posilněni u víře — utvrzeni v dobrém úmyslu.

Jděmež nyní do dvorka domu Kaifášova — snad abychom viděli umučení Páně? ne; ale abychom viděli *apoštola kajícího*. Ten však učenník, který klesl, nyní na oltářích jest, a Církev koná památku jeho jako *festum fori primae classis cum octava*.

Předmět tedy našeho rozjímání jest: *Petr hříšný a Petr kající*. — Příprava budiž:

1. Představme si ho — je na zpovědnicích, *jak pláče!*

2. prosba, abychom, jako jsme ho následovali v poklesku, ho následovali i v pokání.

Uvažujme čtyry punkty: *a)* Petr klesá hluboce; *b)* rychle vstává, *c)* úplně se obrací a *d)* od Boha na milost přijat bývá (a to blavně k naší útěše). Prosba ku Spasiteli . . .

1. *Petr těžce klesá* — *k našemu uvarování*. Jiní často a těžce hřeší. I kacíři by se hrozili, Krista zapřítí; Petr *tříkráte* po sobě. Drze: *Nescio, quid dicis, quia non vidi hominem!* *Nevím, co pravíš, neznám*

člověka. Jeden proti všem — ku pohoršení všem! Pravil, že nezná ho, není žákem jeho. Zapřel, ne ze slabosti, nýbrž úmyslně; *iterum negavit, cum juramento*. Ano, i zaklínal se, i lhal; *coepit anathematizare et jurare*; a toho se činí vinným, ne snad ze strachu před mukami, ale služkou a prostým vojákem do úzkých uveden.

Tedy ty ho neznáš? toho, který tě apoštolem učinil, tě od rybaření ku vznesenému úřadu apoštola povolal? ty ho neznáš, ty, prvý z apoštolů, nástupce jeho, ty skála? — Ty jej neznáš, který před tebou divy činil, mrtvé křísil, přírodě velel? který, když jsi na moři chodil a tonul, tě zachránil? teď ho neznáš? Viděl jsi slávu jeho na hoře Tábor, radostí jsi žasnul, se rozplýval, s ním chtěl býti na věky, a teď ho neznáš? na hoře Olivetské meč jsi tasil na obranu jeho, při poslední večeři tělo a krev jeho požíval, a nyní nic o něm nevíš, ho neznáš? ty, jemuž klíče království svého svěřil na zemi, neznáš svého Pána a Boha? může-liž býti větší nevděk? a ty přísaháš?

Které byly toho *příčiny*? ne jiné, než i naše; a) *zanedbání modlitby*. Na hoře Olivetské napomínal Pán: *Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení*. — A napomínal zvláště Petra: *Šimone, spíš? tak-liž jste jedné hodiny nemohli bdíti se mnou? Předce se nemodlil!* —

Jak nebezpečno pro člověka, opomíjeti modlitbu; čím více pro kněze! Sv. *Chrysost.* dí: *Kdo nejde k modlitbě, jde do pokušení.* — b) Druhá příčina *vlažnost*. Petr šel, ale zdaleka; Jan z blízka; hle, *vlažnost* Petrova! a c) *přílišná sebedůvěra*. Šel sám do domu, *směle*; mezi vojáky se postavil, usedl; ne-důstojno jeho; mluví s děvečkami, zůstává, hovoří; trvá v nebezpečí, i podruhé, i po-třetí — jaká lehkomyšlnost! *Kdo nebezpe-čenství miluje, dí Duch sv., zahyne v něm.* Petra varoval Pán: *Všickni této noci se bu-dete horšiti nade mnou; ale Petr, pln sebe-důvěry, odpovídá: A byť se všickni horšili, já se nepohorším. A co Pán? Pravím tobě, prvé než kohout dvakráte zazpívá, třikráte mne zapřeš; ale Petr až i nestydatě se za-přisáhá a tvrdí: A bychť měl s tebou na smrt jíti, nezapřím tebe!* Tak mluvil, místo, aby se polepšil.

Petr dvakráte napomenut — jen *jednou* opomenul modlitbu — a padl; my často-kráte, snad i samo *divinum officium*? Petr zdaleka šel za Kristem, předce šel, my snad ne? Petr stál mezi vojáky, útrpným hnán úmyslem — „*ut videret finem*“ — a my, snad z úmyslů hříšných! — Ale kněží, kle-sají-li, proč se míchají mezi nejnižší — chci říci, hříšný lid? —

Hlavní příčina však: jen *jednou* se že-nami mluvil, padl; on *skála* — padl; žena

příčinou — ku pádu tak velikému ho přivedla! Při smyslnosti, vášnivosti naší, jak nebezpečno! Čím hůře, blízko-li nebezpečí, doma? Kněz často *dlouho* odepírá, bojuje, zápasí — předce konečně podléhá. Ó Bože, jak bude, volá sv. Bernard, *když cedry padají!* Sv. Makarios, Viktorin, Justinian, bojovali na poušti, čím více ty? — jaká to slepota! Nezbyvá, než: *ejice ancillam* (Gen. 21. 10.), jest-li u tebe nebezpečí jest. — Vojevůdce *Vagao* (Jud. 14, 13.), uzřev tělo Holofernovo bez hlavy, ano leží na zemi zkálené v krvi své, zkřikl hlasem velikým s pláčem: *Jedna žena Hebrejská učinila hanbu v domě krále Nabuchodonosora, nebo aj Holofernes leží na zemi a hlavy jeho není na něm.* Tak u Petra. Často jen jedna žena přinesla nepokoj do domu kněze. — *Samson* a Dalila, *Šalomoun* a ženy pohanské, *David*, muž dle srdce božího, a *Bethsabe*, žena Uriášova — všickni ti padli, i Petr; by se stalo, postačí *jedna žena*. Ó kněže, uč se z příkladů těch! Viz, skály ženou klesají!

2. *Petr rychle vstává — k našemu zahánění.*

Když Petr ještě mluvil, zazpíval kohout. Pán, vyšed z radní síně, podíval se na Petra. Petr viděl — vzpomněl, ihned vyšel ven a *plakal hořce*. Ni okamžik nemeškal; pohled Páně a pokání bylo *jedno*. Sv. Hieronym dří:

Nebylo možno, aby Petr zůstal ve tmě, když se světlo naň podívalo, Tak i ty! vstaň ihned, neodkládej! Často se Pán na tebe díval — ve svaté hostii, s kříže, z knihy; ze sv. pravd — zvláště dnes, tyto dni, stojí u srdce tvého, tluče: Synu otevři! — Tluče svědomím, bázní, radostmi nebeskými, dobrodiními, aspoň teď otevři! Ó kdybys ještě váhal, mohlby hněv Páně přijíti náhle. Zardi se před sebou! Neodbyl bys žebráka od sebe — neodbývej Pána! —

3. *Petr se obrátil úplně, dokonale — to k našemu poučení. To rozpadá se ve dva punkty; aby se a) od hříchu odvrátil, a b) aby se k Bohu obrátil.*

Sv. Aug. dí: Pravé pokání záleží v tom, aby se oplakávalo, co se stalo, a se nečinilo, co by se oplakávalo. Tak Petr; plakal hořce; a aby dobře plakati, t. j. hříchu želeti a káti se mohl, nezůstal na místě, sicby se byl styděl — ale šel ven, utíkal ze světa, z místa osobního nebezpečí. Sv. Lev Vel. dí: Šel ven a varoval se nebezpečí klesnouti; a nikdy více nevydal se v nebezpečí to! Legenda o něm dí: že když slyšel kohouta, (z rána) vstával, a plakával tak, že ztratil zrak — a proudy slz prý vrásky vyoraly na lících jeho.

A ty? zdaž lásky, či nenávisti hoden jsi, nevíš; a proto, byť měl i jistotu *de*

reatu, t. j. že ti odpustěna *vina*, nejsi předce jist *de reatu poenae*, t. j. že ti odpustěn i trest. A proto nesmí se mysliti, že možno odbyti věc snad jen vzdechem, modlitbou — nikoli. *Trid.* praví do poenit.: „*Ad novitatem et integritatem per sacramentum poenitentiae sine magnis nostris fletibus et laboribus, divina id exigente justitia, pervenire nequaquam possumus.*“ (Sess. XIV. c. 2.) *Tertull.* dí: Člověk ku pokání stvořen jest. *Makarios* ku žákům svým s pláčem pravil: *Ó bratří, třeba plakati zde, bychom neplakali na věčnosti.* *Svatá Thais* 30 let pokání činila. *Maria Magdalena*, ač od samého Pána obdržela odpustění, přec po všechem ostatní život pokání činila. *Davidovi* skrze *Nathana* zvěstováno, že Pán mu vinu přehlédl; předce plakal, a známe kající jeho vzdech: *et peccatum meum contra me est semper; a hřích můj proti mně jest vždycky.* — Ó což snad nás ošidí? slova svého nedodrží?

4. *Jak Petr přijat od Pána* — a to k naší útěše. Povzbuď se, vida, jak Pán Petra přijal; víš i, jak *Magdalenu* přijal. *Sv. Bernard* dí: „*Bez času* (t. j. neustále, bez přetržení) *spojují se milosti se hříchny;*“ a to tím více o Petru. Dle *sv. Leona* i největší div! kdy? — když se Pánu posmívali v radnici, nemyslíl na sebe, ale na Petra. Ó Spasiteli dobrotivý, trpíš a ne-

myslíš na sebe, ale na Petra, kterýž tě zapřel; ó dive divoucí! Nikdy Pán mu nevyčítal poklesnutí jeho, nikdy ni v nejmenším; jen *tříkráte* musil vyznati *lásku* (Jan 21, 15—17.), za to ještě svěřil mu *ovečky* a *beránky své*. A co Petr? pak už nesliboval, ale řekl: *Pane, ty víš, že tě miluji!*

Jak je ti? můžeš-li zadržeti slzu? vida lásku Páně k Petrovi — i k tobě? Pomni, jaké *milosti!* jak povyšil jej! Jemu nejdříve se okázal po vzkřísení. Snad Ondřejovi, jeho bratru, který *první* k apoštolskému úřadu povolán byl? nikoli, nébrž Petrovi, kterýž ho zapřel, nevěrnému Petrovi. Komu dal moc, svazovati a rozvazovati, moc *klíčů?* Petrovi, ne Janu, miláčku svému, ale Petrovi, největšímu hříšníkú. Koho učinil hlavou, náměstkem svým na zemi? žádného jiného z apoštolův, než Petra! Proto sv. Pavel: *Kde rozmohl se hřích, ještě více rozmohla se milost boží.* — Sv. Maximus dí: *Když činil Petr pokání, ještě více milostí obdržel, než prvé byl ztratil.* A co ty? nezávid' Petrovi, ale sobě štěstí přej. Pán Petra jen *jednou* přijal na milost, a tebe jak často volal! všelijak, *vnitř i vně!* — Petra přijal, když mnoho plakal; ale tebe, když jen vnitř lítost cítíš. Petr měl bázeň, a z bázně, ze strachu klesl, ty zúmyslně! on ze slabosti, ty z přesvědčení; on z křehkosti, ty ze hrubé smyslnosti — ejhle, a

i tebe volá Pán, na tě pohlíží — kde jest větší milost?

A ne dosti toho, tobě ještě *hostinu* uchystal, a jakou? *sebe*, své tělo a svou krev; a netoliko to, i *angelé a svatí* mají se radovati ze tvého pokání (Luk. 15, 7. 10.). Zvolej, jako otec marnotratného syna: *Přejte mi štěstí; tento můj syn byl mrtev a zase ožil; byl ztracen a nalezen jest.* (Luk. 15, 24.)

Cobychom mohli ještě k *útěše* říci? Kolikrát Petr přijal milost? jen *jednou!* Kdyby byl ještě jednou klesl, kdo ví, zdažby ji byl i potom obdržel? — Ale jak často tobě odpustil Pán? Polož ruku na srdce; slyš, co praví; a ty předce hřešíš, a Bůh vždy tě přijal, i teď, i *dnes*, hotov jsa, vše odpustiti! . . . Ó viz, hlava Páně skleslá — srdce raněné — ruce zbodané — tělo veškeró krvácející — ztryzněné a ztrápené — a to vše, by tě vykoupil! Hle, oko jeho umírající na tebe hledí, v posledním okamžiku — posledním pohledem tebe hledá — tebe, duši ztracenou — ó obrať se k němu, hled' naň, neodvracej oka svého — hled' naň, na srdce jeho, na kříž, na oči — na bok — nádra otevřená — a vzdechni:

„Ó Spasiteli můj, nahlížím, jak těžce jsem zhřešil, velice zavinil — s Petrem pláču, hořce pláču; s publikánem v prsa se biju: „*Mea culpa — mea maxima culpa.*“

Ale tys Spasitel můj; — vím, že není v žádném jiném spasení. *O felix culpa, o felix peccatum*, ó šťastná vino, ó šťastný hřichu, kterýž zasloužil takového míti Vykupitele! Ó tebe se nespustím více — tebe se přidržím, tebe od nyníčka věrně následovati budu — *salva me in aeternum. Amen.*

10.

O Nejsvět. Svátosti Oltářní.

Text: „*Totož jest tělo mé.*“

(Mat. 26, 26.)

Dnes právě *čtvrtek*. V duchu vmysleme se do té komnaty, kde Spasitel druhdy, shromáždiv učenníky své kolem sebe — chléb a víno, v tělo a krev svou proměnil — pak jim se podal, řka: *Vezměte . . . a doložil: To čiňte na mou památku! Vzdechnutí, orace: Fac nos quaesumus, Domine, divinitatis Tuae sempiterna fruitione repleri: quam pretiosi Corporis et Sanguinis tui temporalis perceptio praefigurat; qui vivis et regnas . . .*

Předmět: Tajemný život Pána Našeho Ježíše Krista v Nejsvětější Svátosti Oltářní. Tu se máme učit od něho poslušnosti, skrovnosti, pokoře, tichosti a lásce. Tu pokračuje v životě svém v lásce až na konec světa.

Čemu se tu učíme?

1. *Dětinné poslušnosti.*

Řekl: *Aj já s vámi jsem po všechny dny, až do skonání světa.* Zde v této svátosti žije nejprv jako *dítka*; jako v Betlémě v jesličkách. V Jerusalemě obětován, v Egyptě po 7 let, pak v Nazaretě tiše až do svého 30. roku. Zde opakuje svůj dětinný život v Nejsvětější Svátosti; a tu zvláště kněz má býti jemu podoben.

Zde dává se bráti, jak kněz chce, ve dne i v noci, ve kteroukoli chvíli; kněz vezme jej, zaobalí jako Rodička Boží do plenek, nese na prsou, jako Matka Boží nesla jej na útěku do Egypta. — Zde také, jako druhdy v přečistém životě Marie při vtělení svém počat bývá a jako v Betlémě, i tu se rodí, jakmile zavzní slova: *Hoc est enim corpus meum*; a přítomen zůstává až do přijímání, kde sakramentalního života pozbývá; jaká to dětinná poslušnost!

K rozkazu kněze, a často *jakého* kněze — opouští trůn slávy své a sestupuje k nám na zem! Po veškerém světě, každého okamžiku, se obětuje, a není minuty, kdeby se neobětoval a poslušnost svou nejevil!

Co více? dává se podávati, kdy a komu kněz chce, a *jací* bývají kommunikanti, hodní i nehodní. Uč se zde dětinné poslušnosti hlavě Církve, biskupovi, představeným, synodám! Z této svátosti volá: *Neobrátíte-li*

se a nebudete-li jako maličci, nevejdete do království nebeského! Všichni mají býti jako děti, v dětinné prostotě a poslušnosti — tedy i kněz!

2. Uč se *skrovnosti*. Pán ne vždy učil, také trpěl, divy činil; ale jedno vždy zachoval, *chudobu*, od prvního okamžiku až na kříž; plena chudičká na kříži, to zbylo mu! kostky metány o jeho oděv! a tuto chudobu zachovává až dosavad v Nejsvětější Svátosti Oltářní! Mohl ubytovati se jen v nejstkvošnějších chrámcích, v nejnádhernejších monstrancích, dáti si posluhovati v nejbohatších ornátech, toť ovšem někde! ale jak chudo jinde! Tabernaculum, monstrance, obleky. Přišli jsme jednou na missii do jednoho kostelíčka; tabernaculum tu chudičké, vše sešlé — *myslil jsem, jsi chudý, Ježíšku můj, jako v chlévě Betlemském.* Dlouho se jednalo o opravu kostelíčka toho, a Pán byl spokojen! Uč se *skrovnosti!*

Někdy chybí v kostele i nejpotřebnější, věčná lampa — po mši se zhasne, a Pán je ve tmě. Corporale někdy špinavé; ciborium, monstrance, kalich, vše chudé, a všecko si dá líbiti nebes Pán, ten chudý Ježíš! Ovšem jednou žalovati bude, stalo-li se tvou vinou!

3. Dále se uč *čistotě*. Kněží mají býti neženatí, panicové; že v Církvě řecké se žení, však *před* ordinací! A to se jen trpí,

aby rozkol nestal se ještě větším. Bílá barva značí *nevinnost*; chléb bílý — víno bílé — mše de Sanctissimo v barvě bílé, velum bílé. Bílá barva mimo to barva *slávy a velebnosti!*

Církev žádá *pozlacení* nádob, proč? že zlato špínu nepřijímá. Expositio děj se, možno-li, v květinách, a tu přednost mají *bílé lilie*, dle Cant. 2, 16.: *Qui pascitur inter lilia*. O Božím Těle, nevinné dívky, družičky *bílé*. — Ctěte tu ctnost! — Vzpomeň v hodinu nebezpečí: Musím zítra zase sloužiti — vzpomeň, to tě posilní a — vyhneš se!

4. *Potřebna i ctnost pokory. Pyšným se Bůh protiví, ale pokorným dává milost. Co pokora? Sám býti pokorným a od jiných pokoření snášeti.* Obému se můžeš učit od Ježíše v Nejsvět. Svátosti. Veríme, že zde Pán Ježíš Kristus přítomen jest, jako v nebi, kde sedí na pravici Boha Otce; ale tu vzdal se všeho: moudrosti, slávy, svrchované bláhy . . . tobě zničen jest; jen *pokora* z něho září! *In cruce latebat sola Deitas, ast hic latet et humanitas* (hymn.: Adorote . .). Sv. Bernard dí: *Sola patent viscera charitatis*. Kacíři nemohou pochopiti, jak se může Bůh tak ponížiti?

Ale i *pokoření snésti* jest pokora; i to si dává Kristus líbiti. Jsou kostely, kde se sice nábožně slouží; ale v městech, tu hůře;

což *panská mše* (Nobelmesse)? jaká to po-
božnost? nekleká se, nedělá se ani kříž,
hovoří se, těká se myslí, očima, zábava,
roztržitost — to vše si dá Kristus líbiti!
Ó kéž toho jen bylo, a od laiků! ale i od
kněží! Ty poklony — jaké? ta příprava?
chatrná, anebo žádná! a jak se sloužívá?
rychle, jako o přetrž. Ejhle pokoření! a to
Pán trpí. Ó uč se pokoře od Pána; volá:
*Učtež se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný
srdcem!* —

I ty budeš leckterá pokoření snášeti,
snad od svých? Liberálové ti spílati budou
zatemnělcův — týž osud se Spasitelem!
Jak dobré by bylo, by šel tu hned do ko-
stela, vrhl se na kolena před Pánem a mo-
dlil se: „Děkuji ti, Pane Ježíši, za to po-
korným srdcem!“ — Posilníš, potěšíš se!

5. Jiná ctnost, jíž se od Spasitele svého
v Nejsvětější Svátosti učiti můžeš, jest *ti-
chost*. Zamiluj zátiší, skromnost, tichost;
zamiluj svůj příbytek, pokojík; uč tomu se
od Pána; ejhle, viz, on zavřen dnem i nocí;
kostel se zavře, Pán zůstává sám, i v noci
sám jest; není mu smutno, umí se zaměst-
návati, modlí se! I ty se máš modliti. Pán
se modlí stále modlitbou *dvojí*; jest *Bůh a
spolu člověk*; jeho lidská přirozenost usta-
vičně se modlí ku božství; ale též *ad inter-
pellandum pro nobis*, jsa stálým orodovníkem
za nás; a tudy i za tebe, *kněze*; neboť ty

toho máš nejvíce potřebí, jsi mu nejbliže, máš k němu přicházeti, rád při něm trvati. . . . Uč se tedy i modlitbě od Pána, ráno i večer — ano každé chvíle — srdce stále spojovati s Pánem!

6. Opakuje Pán i své utrpení: *bičování, korunování, ukřižování.*

Bičování: snášel strašné muky za hříchy nečistoty; snášel je na přečistém těle svém! — Co si musí dáti líbiti při mši? myšlenky, žádosti, hříšné pohledy, pohyby . . . on to snáší! A což *kněz*? Když se hříchem nečistoty slouží, tu se opakuje jeho bičování; *svatokrádežná mše* jest opakování jeho muk. Kněz ho zná, židé neznali; ustanovil důkaz lásky, ale tu vchází do srdce ku věčnému zatracení! A on mlčí! *Ejhle beránek, kterýž snímá hříchy světa!*

Jak dále? co více? Zloději otevírají tabernaculum, vysypávají hostie, pošlapávají . . . Židé co činili, . . . to vše věděl napřed, všeliká ta strašná zneuctění, a předce Největější Svátost ustanovil. Co bylo? byla ta nejkrásnější vlastnost; *jeho láska neskonalá!* Ta byla příčinou, že všecko přehlédl!

Tak i ty; pomysli: Všecko snesu, jen abych pomáhal lidu ku spasení; a to tebe, jenž jsi kněz, zvláště se týče! Sv. *Alfons* vypravuje podobenství: „Král se zamiloval do žebráka, koupil si domek, žebráku na blízku, jen z lásky k němu, a řekl: „To

jsem učinil z lásky k tobě; přijď kdy chceš, pros, žádej, vše učiním.“ — Toho ovšem žádný král neučinil; ale to učinil Kristus Pán. By ti byl blizek, tě slyšel, tobě pomáhal, činil, coby ku spasení tvému bylo: opustil palác slávy své, sestoupil do chudičského příbytku k nám na zem . . . Sv. *Vincenz z Pauly*, sv. *Alfons* a j. mnoho hodin denně trávivali před Nejsvětější Svátostí Oltářní — ejhle, toť *přátelství!* — Sem náleží i *návštěvy*. By byl ty přítelem Páně, vzalby klíče, šel sám — modlil se breviář — i ranní rozjímání — víra ve přítomnost Pána v Nejsvět. Svátosti se oživí — ejhle — není daleko!

Jak se k němu chováš? Když tě přítel navštíví: vykážeš mu nejpěknější pokoj, dáš nejlepší jídlo, snad i něco zvláštního předložíš, co máš. — To činíš člověku; proč ne Bohu? Hle, spokojí se, dáváš-li mu jen, co mu patří; *světlo*, a byť ze své kapsy to dával, může ti nahraditi stonásob! Dáváš-li mu čisté prádlo? příbytek jeho chováš-li upravený, čistý? není-li prach, pavučiny? — A toho-li nedbáš, jak s přítelem zacházíš? to-li jest přátelství a důkazy jeho?

7. Záříť z Nejsvět. Svátosti Oltářní též *láska obětovná*. Lásku bez oběti nemožno si mysliti; jaké oběti přináší otec, matka, pro děti? Viz, i láska Páně obětovna jest. Jeví se: a) jest vždy hotov, *pomoci*,

ve dne i v noci; hotov vyslyšeti. Sv. *Alfons* vypravuje, že jedna svatá osoba měla zjevení, že mnohé milosti se proto lidem nedávají, že málo Svátost Oltářní ctí. Povzbuzuje: *Pojďte ke mně všickni . . . Já s vámi jsem po všecky dni, až do skonání světa; a radost má, býti se syny lidskými!* —

b) Vždy za pokrm se podává; od rána do noci a nemocným každou chvíli; a tu jeho láska zvláště se jeví; považ, kam se častokráte dává nésti! a ku jakým lidem? Jak často stává se, že nemocní bývají v největší nečistotě, a k takovým jde Pán, by posiloval jich; jdeť o spásu duše! Jsou nemocní *ra-kem*, puch nesnesitelný — i k takovým jde Pán — v lásce a útrpnosti sklání se, by duši zachoval . . .

Uč se, býti horliv, trpěliv; nejdeš sám, Pán jde s tebou! Ano, vidíš, tu pravé světlo; *ego sum lux mundi; qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae. Já jsem světlo světa; kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude míti světlo života.* (Joan. 8, 12.) Tuť vzor pro tebe, ve všem; tu skrovnost, čistota, poslušnost, tichost, pokora, láska . . . pak i život tvůj bude mu podoben.

Ruku na srdce: taž se sebe: Čemu jsem se naučil z této Svátosti? ctil jsem Spasitele svého důstojně? činil vše, co bylo možno, by důstojně uctěn byl? Ejhle tuť

krásně, ozdobně — místo ku modlitbě příhodné! Pochybil-lis, lituj, spoj se se Spasitelem svým! Vzbud' předsevzetí, by Nejsvětější Svátost důstojně choval; . . . a týž úmysl polož s biskupem svým na patenu, přinese ovoce, a budeš Spasitele svého nejen ve chlebě přijímati, ale tváří v tvář naň hleděti a jej požívati věčně. Amen.

Hymnus: Adoro te, o Jesus . . .

11.

O úctě Blah. Rodičky Boží.

Text: „*Pomyslíš-li, co chceš, není krásy, kteráby nebyla na Marii.*“ (Hieron.)

Jsme na cestě *osvícení*; poznali jsme veliké světlo, Ježíše Krista, v Nejsvětější Svátosti Oltářní.

Čteme, že Bůh stvořil dvě veliká světla; jedno, by svítilo ve dne, druhé v noci. Jedno jsme poznali, druhé poznáme hned, jest to *Maria*.

Nemůžeme ukončiti exercicie, bychom i tohoto světla nepoznali, aby nám svítilo na temné cestě našeho života!

Praeludium: 1. Maria široký plášť rozkládá, pod ním zvláště kněžstvo; 2. *prosba*, by lásku a důvěru vyprosila nám, bychom skrze ni došli spasení.

Láska k Rodičce Boží jest předmět našeho rozjímání. Blizek jest Kristus, po němž Maria; kněz nalézá se ve mnohonásobném poměru k ní. Ona jest královnou nebes; i já tam chci; — královnou apoštolův; jest i královna *má*; jsem sluha Spasitelův, jest tedy i královnou mou. Jest královnou *mučovníkův*; sedmerý meč proklál srdce její; větší bolest její, než všech mučovníkův. Jiní trpěli za *víru*, ona pro *lásku*; i já chci býti mučovníkem, chci tryzniti tělo své, mám hotov býti, i krev prolíti za víru; jest královnou *vyznavačův, biskupův, kněží* — i *mou*; dále jest královnou *panen* — jsouc panna nejčistější; i já mám býti čist, jest tedy i královnou mou. Cit svaté, něžné lásky — srdce Bohu zasvěcené, koho má srdce takové více milovati, ne-li Marii?

Máme-liž tu lásku k Marii? chceme ji milovati z vroucnosti duše. Které jsou *známky té lásky* u kněze? Jsou:

1. *horlí pro čest Marie*; není ani jinak možná, je-li proniknut vírou v Ježíše Krista a svým povoláním.

Ona má podíl v *díle Kristově*; tělo Páně jest tělo Marie; krev Páně jest krev Marie. Nám svěřena jest *péče o lid*, má nám tedy přede vším býti na srdci spása lidí; dílo *těžké*, dílo boží, proto k ní přede vším za pomoc utíkati se máme; onať matka Vykupitele našeho. Pomoci její přede vším třeba.

Sv. Bernard dí: *Tot vůle boží, bychom skrze Marii všechno dostali.*

Není vítězství bez boje; proto třeba posily, pomoci Marie. Onať *terribilis, ut castrorum acies ordinata*, tak ji nazýváme v hodinkách. — Maria jest též nejjistější prostředkyní; její pomocí stává se smíření hříšníků s Bohem, a proto třeba horliti pro čest její. To děje se, když rozšiřujeme její ctnosti. Tak činili všickni svatí. Protiva byli a jsou *nevěřící*, kteří neuznávali a dosud neuznávají Marie. Praví kněží vždy Matku Boží ctíli a ctnosti její velebili. Sv. Hieron. praví: „*Pomyslíš-li, co chceš, není krásy, kteráby nebyla na Marii.*“ Sv. Bonaventura: „*Svět může Bůh stvořiti větší, ale většího něco, než Marii nemůže Bůh učiniti.*“ Svatý Cyrill, patriarcha Alexandrinský, hájil čest Rodičky Boží proti *Nestorovi* (Concil. v Efesu 431.). — A kdo může všechny vypočísti, kdož horlivými byli obhájci cti Matky Boží?

Otcové církevní po vše věky, až do dnešního dne, učinili si povinností, slaviti Marii; žádný boj jim nebyl příliš těžký, kdy šlo o čest Matky Boží, a společné též matky naší. Věrné dítě matku brání až do poslední krůpěje krve. Všickni nepřátelé musili mlčeti, pravda osvědčena!

I v našich srdcích plane láska k ní; chceme toho bedliví býti, toho dokázati. Ty matko milosti, vítězně vyšla jsi z hrobu,

od angela do nebe nesena jsi, sedíš na blízku trůnu Božímu — královna nebes i země!

2. *Druhá známka lásky kněze k Marii, jest, že snaží se býti věrným její synem.* Pán nazývá nás bratry, tudy my její děti; na nás mají se obrážeti její ctnosti; dítě má býti podobno matce. Ó Matko, tys světlo, za tebou chceme se bráti!

Svítlí nám *a) její čistota.* Byla blažena, že jest Pánu zasvěcena; raději vše snášela, než aby byla porušila panenství své! Tak i kněz; nemá stýskati, žalovati, že jest sám. Kdo sám jest, nerozděleným srdcem může sloužiti Bohu (Pavel). — Maria v chrámě skrývá se, aby chránila tu ctnost. A kněz? i ty máš chrám! utec se! — Maria se leká angela, sama jsouc; a kněz? ve společnosti se neleká! Maria milliony srdcí k té ctnosti povzbudila, a kněz nemá býti vzorem? — Čistí kněží vyznamenávali se vždy láskou k Marii, ale i *obrácení*; proto srdce těchto více ještě k ní se kloní, než oněch; vážeť je mimo lásku, úctu — i *vděčnost*.

Svítlí nám *b) její pokora.* Nechceš-li ztracen býti, musíš býti pokorným; byť divy činil, nic platno; viz Marii! — Angel přináší poselství — od *koho?* zvěstuje *nejvyšší* důstojnost; co ona? Odpovídá: *Aj já děvka, služka Páně . . .* Josef čistý; ona mlčí; není ženich její; spoléhá na Boha; mluví: *Veliké*

věci učinil mi ten, kterýž mocný jest a jehož jméno svaté jest . . . Vzhlédl na poníženost děvky své; nebo aj, od této chvíle blahosla-venou mne nazývati budou všickni národové. — Spasitel narodil se dítě; ona mlčí o divu divoucím tom, by sama se skryla; když syna její vedli u vítězoslávě, když radostné rozléhalo se „Hosianna“, tu ona přítomna nebyla; avšak když pněl na kříži: tu stála! Ó kteraká to mistryně pro tebe!

Kdykoli něco snášeti musíš, ponížení, křivdy, útržky: nic si z toho nedělej. „*Kněz, u oltáře, který Ježíše Krista denně přijímá, musí Marii Panně býti podoben,*“ praví sv. Aug.

Dále září nám c) její *tichost, mírnost, věrnost, statečnost* — až do smrti; vše, čemu se na Kristu obdivujeme, i na Marii; osud obou týž jest. Proto sv. *Alfons* krásně dí: *Dva oltáře byly na Kalvarii; na kříži Kristus, pod křížem srdce Marie.* Ó dej mi, Pane Bože, bych jí byl podoben! Ona vše mně vyprosí, vše milosti, kdy, komu, a jak mnoho chce! Dej mi, Blahosl. Panno, tobě podobným býti, jako dítě matce podobno bývá! Tyť jsi, a máš býti vzorem všech srdcí kněžských!

3. Třetí známka lásky k Rodičce Boží, že máš míti *neobmezenou důvěru v její pří-mluvu.*

Sv. *Bernard* praví: „*Ó děti mé, dovolte, bych srdce své vám otevřel; Maria jest má jediná naděje, mé jediné útočiště. Často se lekám, jak obstojím; víte, co činím? vrhám se k nohám Marie; říkám, tys má matka a naděje a vše zmizelo.*“ Jaká to důvěra! — Důvod té důvěry jest, že Maria tak blízko jest Bohu, že jenom skrze ni přístup k Bohu možný jest. Pravda-li, že *mnoho může modlitba spravedlivého, čím více její? Onať tak blízka! neomezena moc její; Bůh jí nemůže ničeho odepřítí. Což jí odepře Otec, jehož dcerou jest? Syn, jehož matkou jest? Duch svatý, jehož nevěstou jest? — Maria jen prosí a vše se stává, co Bůh chce. Moc Marie nemá mezí; *omnipotentia supplex*; všemohoucnost (prosicí) *na kolenách!**

Ona *chce* i pomoci, zvláště nám, kněžím; ví, jak mnoho na nás záleží; syn její nám svěřil *ovce své, klíče království nebeského*, proto naše důvěra k ní neomezená. Jistě sklamáni nebudeme, kdykoli se k ní utěčeme. Lidé budou tvrdí, ona však vždy matka laskavá. Sv. *Bernard* pln důvěry volá: *Snad budu se trásti před trůnem Nejvyššího, že vinen jsem; ale k Marii se utíkám vždy s důvěrou neobmezenou, neboť ona jest láska.* — Chápu, proč Církev se modlí *Commemorationem Mariae*: „*Sancta Maria, succurre miseris . . .*“; chápu řeči *otců*, ji slavících a velebících; jméno její nikdy ze

srdce, ni se rtů mi nevymizí; chápu, proč ti kněží zvláště dobře působí, kteří Marii ctí; jiní *marně*; proč v nouzi, bídě, strasti — vyslyšení bývají!

Maria nás slyší a vyslyší. Nábožný jeden biskup, ctitel Rodičky Boží, přišel ku zločinci, aby ho vyzpovídal a s Bohem smířil; týž však nechtěl ničeho slyšeti o Bohu. Biskup nevěda si pomoci, padl na kolena a pravil: „Modleme se *Salve Regina*;“ a sotva že se domodlili, zvolal zločinec: Dosti, otče, dosti, pojd' a vyslyš mne!

4. Čtvrtá známka, již kněz na jevo dávati má lásku svou k Marii, by ji ctil *modlitbami*. Láska nemůže býti *nečinnou*. Sv. *Gregorius Vel.* dí: *Všecka století svědčí o úctě Rodičky Boží; otevřme knihy dějin, dosvědčují, že všecka milost skrze Marii Pannu nám se dostává.* A sv. *Bernard*: *Chceš-li oběť přinést Bohu, učiň skrze Marii, a jist buď, že Bůh ji přijme.* Těž sv. *Anselm* a jiní horliví ctitelé Rodičky Boží. Její přímluva vždy vyslyšena bývá. Sv. *František Seraf.*: *Přispěj a pomoz mi,* volal. Všickni ctitelové horlivě modlívali se „*Ave Maria!*“ Sv. *Bernard*: *Kdykoli Ave modliti se budeš, 'nebe se bude radovati, peklo trásti.* — Ejhle, *tříkráte* denně radostná příležitost, uctiti Marii. Zvláště pak o svátcích *Marianských*; tu též jí na počest máme zvláště dobře činiti, skutky lásky

prokazovati; na služby boží choditi, i *pouti* Marianské konati. Že Bohu mily jsou, důkaz divy a milosti, jež se stávají, a jež Bůh rozdává. Sám sv. *Jan Nepom.* utíkal se k Rodičce Boží, konaje pouť do Staré Boleslavi; tam bral sílu a útěchu, a ejhle! stal se *svatým!*

Sv. *Ignác* vypravuje, že *Theodora* císařovna u dvéří chrámů všudež sochy Rodičky Boží stavěla . . . ; sv. *Terezie* dala na náměstí postaviti sochu Rodičky Boží, a jí do ruky klíče, na oznam, že přimluva její nám poklady nebes otvírá; sv. *Edmund* míval obraz Rodičky Boží při studiích. Kardinál *Bellarmin* sestavil hodinky Marianské. Mnozí kněží denně modlí se Loretánskou litanii. Sv. *Gertruda*, patříc na tvář Marie Panny, pravila: *Hle, toť jsou ty milosrdné oči . . .*

Kteraký poklad milostí kyne nám z úcty Blah. Rodičky Boží! — Slavnost *sedmi bolestí*, bratrstvo sv. *růžence*, bratrstvo *skapulářové* . . . zvláště *růženec*, sv. Dominikem zavedený, velice užitečný, výborný; všude možno se ho modliti, na cestě, doma, i ve tmě. Pius V. denně, Karel Borr., František Sal.; po 40 let denně; i dnes: kněží s domácimi (Martin Slomšek, biskup Labodský), otec s rodinou; *živý růženec*, Řehoř XVI.; pobožnost k *neposkvrněnému srdci* Marie Panny, kterážto nad míru rychle se šířila,

a to z Paříže, místa vši porušenosti. — Úcta Marie jest úcta Ježíše Krista. *Tělo Marie jest tělo Kristovo; život Marie jest život Kristův.* Srdce kněžské, které miluje Marii, musí milovati i Ježíše Krista, a ne-sčíslných sladkostí pocítí.

Zvol si však pobožnost k Rodičce Boží raději kratší, než delší; ale zvoliv, *věrně* ji konej; denně, zvláště večer; vzývej ji zvláště v hodině smrti. Ze života sv. *Brigitty*: syn její *zlý*, málo jí radostí činil, poroučela ho Rodičce Boží; zvláště prosila, aby Blah. Panna syna její hájila u božského soudu; to i my číňme; prosme, by odvrátila od nás zlého ducha, bychom v její rukou zemřeli; to mnohému učinila; též, by vyprosila tu milost, bychom o některém její dnu zemřeli, v sobotu, o svátek, aby nás k sobě vzala; veliké věci učinila — jsmeť její děti — žádný neoslyšen! — by odvrátila ďábla, bychom zemřeli v její rukou, o její slavnosti, by duši vzala k sobě, chránila na soudu! *Čím větší hříšník, tím větší sláva její!*

5. A poslední známka: *rozšiřování slávy její* — ode všech. Co žádá dítě? by otec, matka, chváleni byli. „*Cunctas haereres sola interemisti in universo mundo!*“ pěje o ní Církev, a v pravdě! — Chtěli bychom veškeren svět jí získati — všem srdcím ji vštípiti. Nechte světlo své svítiti *před lidmi*, tedy i slávu matčinu. Sv. *Vincenc* nikdy ne-

kázal, by nevzmínil se o Marii. Sv. *Alfons* ve spisu „*Herrlichkeiten Mariä*“ dí: *Kázání, v němž něco jest o Marii, nebývá bez účinků.* Jistý zbožný kněz: Mnoho dobrého způsobil jsem modlitbou: *Memorare . .* (rozvzpomeň se . . . od sv. Bernarda). — Ctitel *Marianský nezhyne, máť matku.*

Ty jsi kněz, jsi syn Marie; ptej se sebe: Jak jsem ji ctil, tu matku svou? co pro ni činil? Zdaž aspoň modlitbičku konal? co v osadě? zavedl jsi pobožnost? růženec? aneb k srdci *Rodičky Boží? májovou? a jest-lis opominul, učiň tak; učiň dobré předsevzetí, úmysl; odpustí — snad nahradíš, cos promeškal! — zbožné vzdechy: Ó přesvatá Panno — ty bráno nebeská . . . ty útočistě hříšníků a potěšení zarmoucených . . . pros za nás, nyní i v hodině smrti naší. Amen.*

12.

Konsiderace 3. — Kněz, muž horlivosti.

Text: „*Nezhyne kněz, který se o duše stará.*“

(Sv. *Alfons.*)

Pravili jsme, že kněz má býti 1. mužem modlitby; 2. dobrého příkladu a — co ještě? ó mnoho! — má býti 3. mužem *plným horlivosti*; a o tom *dnes.*

1. Kdo jest *horlivý?* ten, kterýž pečuje

o spásu duší. Horlivost jest *největší* v očích božích. *P. Dei adjutores sumus.* — Kněz má býti *pomocníkem* božím. Bůh Otec lidi stvořil, aby je věčně blaženými učinil; k tomu kněz pomáhá. Druhá osoba, Kristus Ježíš, přišel, aby lidi vykoupil a spasil; kněze ustanovil, aby lidi spasiti pomáhal; a třetí božská osoba, Duch svatý, udílí milost, jíž Kristus vydobyl, a kněz, udíleje svátosti, jest pomocník a nástroj. Může-liž co vznesenějšího býti? *Divinorum divinissimum est, cooperari salutem animarum.*

2. Horlivost jest Bohu *nejmilejší*. Upřímně-li myslíš, starej se o spásení duší, tím se nejvíce přibližuješ Ježíši Kristu. Sv. *Jan Zlat.* soudí, že Bohu nic tak milého není, jako péče o duše. Rovněž *Klément Alexandr.* — *Laurentius Justinianus* pak dí: *Chceš-li Boha ctíti, nemůžeš lépe, než pečuješ-li o spásení duší.* Patrně z podobenství o *ztracené ovci* a *ztraceném groši*; svolá přátely, sousedkyně . . . jakoby člověk Bohu Bohem byl; jakoby Bůh bez člověka býti nemohl. Nevidí-liž Bůh rád člověka? Z toho patrná i láska kněze k Bohu. — Proto řekl Pán Petrovi po trojím vyznání jen to: *Pasiž ovce, pasíž beránky mé.* *Chrys.* dí: *Mohl říci: Proč jsi mne zapřel? . . . vytykati mu nevěrnost jeho; ale ne; řekl jen: Pasiž . . . důkaz lásky!*

3. Horlivost má *největší zásluhu*; ona

jest i *zed' mocná* kolem sebe, ku spáse své vlastní. Sv. *Alfons* praví: *Nezhyne kněz, který se o duše stará.* A sv. *Aug.:* *Jednu-li duši spasiš, sám svou duši zachráníš.* A sám ap. P. sv. *Jakob* 5, 19. 20. píše: *Bratři moji, jestližebý kdo z vás pobloudil od pravdy a někdo by jej obrátil: máť věděti, že kdo odvrátí hříšníka od bludu cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje množství hříchů.*

Horlivý kněz bude míti na duších těch *mocné přímluvce.* Když *Jonathas* od svého otce *Saula* ku smrti byl odsouzen, prosil lid za něho: *Má-liž umřiti ten, kterýž mnoho dobrého činil lidu tvému? — a vyprosili mu milost.* Tak i kněz; duše budou zaň *orodovati.* — Sv. *Alfons* dí: *Kdo tak šťastným jest, pracovati o spasení duší, velikou část vyvolil.* *Daniel* pak 12, 3. píše: *Kteríž učení budou, stkvíti se budou jako blesk oblohy, a kteříž spravedlnosti vyučují mnohé, jako hvězdy na věčné věky.* A sv. *Pavel* zpoléhá na zásluby své, píše *Thessalonickým:* *Kdo jest naděje naše, ne-li vy? — Sv. Řehoř* praví: *Kněz tolik korun slávy si získá, kolik duší zachrání.* — Když sv. *Filip Neri* umřel a duše jeho na věčnost odešla: poslal Pán tolik duší jemu *vstříc*, co jich spasil. — Ó *Spasiteli můj*, kde jest horlivost má? —

Bychom horlivější byli, třeba jen pová-

žiti, co jest *duše v rukou božích!* Nic není Bohu milejšího, než duše lidská; daf za ni Syna svého; tudy i *odměna . . .*

Nemá-liž ku pastýřské horlivosti pobádati nás tolik zlého na světě? Můžeme-liž říci, že Boha milujeme, o duše-li sobě svěřené se nestaráme? — Sv. *František Xav.* pravil: *Někdy se mi život protiví, a raději bych umřel, když vidím, co zlého se ve světě tropí.* A sv. *Ignác* pravil: *Kdybych věděl, že bych, umra, hned svatým se stal, předce ještě raději bych trpěl, věda, že mohu spasiti duše.* Tak smýšleli svatí kněží; jak ty? máš duše? Péče kněze *první* jest o duše, sobě svěřené! Kněz bez horlivosti není kněz.

4. *Jaká* má býti ta horlivost, aby působila, Bohu milá byla? co musím činiti?

a) Musím při ní míti *čistý úmysl*, t. j. musí býti z lásky k Bohu, pro čest a chválu boží a pro spasení duší. Kdo z jiných úmyslů . . . zaslouží *trest*, a ne odměnu před Bohem.

b) Musí chrániti se *tří nepřátel*: nejprv *marné slávy*; jest jako na svícnu, táhne oči všech k sobě; jest na kazatelně, ve zpovědnici, u nemocných; začnou jej chváliti; chvála lichotí a polechtává, tím více, byl-li předchůdce chladný; chválí i do tváře, a to velice svůdné; i kněz jest člověk — slabý; pročez bdi, nebuď hrdý, pokoř se, hled do své duše, buď pamětliv svých chyb; čím

méně o tobě se mluví, tím výše postoupil jsi u Boha i u lidí. — Dále: *časný zisk*; nebuď lakotný; není ovšem za dnů našich stav duhovenstva stkvělý; někdy má sotva to potřebné; proto se mu může šetrnost i odpustiti; má ze svého skrovného platu koupiti si vše. Avšak *horlivost* je nejlepší kapitál pro kněze; kde horlivý kněz jest, nedají mu lidé lačněti; dárky — stipendia — to může vzíti; ale právě to bývá časem i také nebezpečno; podlé toho rádi posuzují a žádají i jeho působení; aby jim sloužil a ne Pánu Bohu, dělají si z toho jakési právo; má k nim více zřetel míti, než k jiným; ale ztrácí na uctě; musí mysliti u mnohých: *Ne všechno je zlato, co se třpytí*. Mějž pravý úkol svůj na zřeteli; ponenáhlu pozbývá nezisknosti, a stává se ziskuchtivým. Pán řekl: *Pasiž ovce mé — a ne: stríhej*; nebuď nájemník, o časně statky neměj péče. . . — A třetí nepřítel jest *bázeň před lidmi*; hřích Pilátův. Apoštol dí: *Si hominibus placerem, Christi servus non essem*. Stane se, že nemůže všem dosti učiniti; tu nastanou trudné chvíle, že si to s tím oním zkaziti nechce; bojí se, mluvit na kazatelně, ve zpovědnici . . . ; mělby říci: *Non licet*, a neřekne, mlčí; nemá se sice rozhřešení odepříti, ale může, má se odložit; jinak-li učiní, sám ve svědomí se znepokojí. Ejhle to-li péče o duše?

5. Horlivost musí býti *nestranná*, *spravedlivá*. Sv. Tomáš Akv. dí: „*Zelus est amor intensus*“ *horlivost jest láska úsilovná. Je-li láska oheň, tedy horlivost jest její plamen.*

Jaký jest kněz horlivý? V srdci jeho jest *oheň*, plápolá. Pravit Spasitel Luk. 12, 49.: *Oheň přišel jsem pustiti na zem, a co chci, jediné aby se zapálil?* — Stále myslí, jakby pro Boha a duše něco působiti mohl. Při tom a tím myslí i na sebe; ví, že v tom i spása jeho záleží . . . Ruka toho musí býti čistá, kdo jiné očišťovati chce. Sv. Bernard: *Svědomy toho musí býti čisté, kdo svědomí jiných očišťovati chce.* Co platno bude přičiňování jeho, an sám na sobě toho nečiní! Tu platí: *Medice, cura te ipsum!*

S péčí o sebe spojuje i péči o jiné; péči tuto osvědčuje *a) modlitbou*; ví, že, nepožehná-li Pán, pracuje marně: *Nisi Dominus aedificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui aedificant eam.* Ví, že Pán na jeho modlitbu čeká . . . „*Inter vestibulum et altare plorabunt sacerdotes, ministri Domini, et dicent: Parce, Domine, parce populo tuo.*“ (Joel. 2, 17.) Jak mnoho prací zůstává marných, že se kněz nemodlí! — *Rogante pro eis sacerdote, propitius erit eis Deus* (písmo). Dále *b) horlivostí v kázání*. Pán kázal, učil, často celé dni. Poručil apoštolům, by kázali. Ap. dí: *fides ex auditu* — *víra povstává ze slyšení*. Sv. Alf. dí:

Třeba, aby kněz slovo boží hlásal: A apoštol píše Timotheovi (2. Tim. 4, 2.): Praedica verbum, insta opportune, importune; argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina. — Kněz stále to má plniti; aby však kázal ku prospěchu lidí, musí studovati, se připravovati. Sv. Alf. dí: *Kdo jen tak, bez přípravy, vstupuje, bude více škoditi, než prospívati.* Příprava ta však budiž *důkladná*, nejen plané fráze, prázdná slova. — Lidé (obecný lid) málo rozumí vzneseným frázím, anebo nežáživným věcem. Sv. Pavel řeč takovou nazývá *moudrostí světa*, sapientia mundi. Má se kázati populárně, prostě, srozumitelně; prospěje vzdělaným i nevzdělaným. — Jen ne příliš pro *vzdělance*; snad jsou ti právě nejnevzdělanější v náboženství, a proto jen *prostě*, ne vysoko. Vzor, *Spasitel*, a prostinká podobenství jeho zůstanou věčně krásná; čím prostější řeč, tím více krása vystupuje. — Řeč nemá jiného cíle, než přesvědčiti; ovšem počínej si kazatel řečnický, dle pravidel; budiž řeč spořádaná; důkazy; logicky; i okrasy řečnické — figury — ale vše *prosté*. Jde-li ze srdce, půjde k srdci, lidé pohnuti budou odcházeti. — I *praktické* má býti kázání, které se lidem hodí, z jejich oboru; a mají se a mohou kázání opakovati, zvláště věci některé; a mírným způsobem, ne zlobivě, zvláště v řečích *mravokárných*.

Ve zpovědnici: Sv. Alfons dí: Nejužitečnější, co pro duši učiniti se může, jest zpověď. — Horlivý kněz povzbudí ku zpovědi, o ní promluví, poučí, užitek její okáže; bude ochotný, každého kajícího vyslyšeti, v lásce; bude nápomocen, by vzbudila se pravá lítost, vykonala pravá zpověď.

Kde se sv. svátosti často přijímají, tu v chrámu Páně jsme jako doma. Těžké to sice povinnosti, ale dle sv. *Laurentia Justin.* přemnohé milosti na nich visí. Sv. *František Sal.* pokládá zpověď za povinnost *nejdůležitější a nejtěžší*, že spása duše na ní spočívá. Ale třeba důkladné známosti *morálky*; nejen zásad všeobecných, ale jednotlivých předpisů, dopodrobna; nebo každý případ jest *zvláštní*. Zásada jedna, pravidlo jedno neplatí v každém případě; třeba důkladné známosti mravovědy; netřeba, pořáde studovati, ale často a málo; ne mnoho najednou, částku, ale stále; ve zvláštních případech hned *čisti*. Sem náleží sv. *Alfonsa z Lig. Homo apostolicus*, též *Beichtvater* a jiné. Též rukověť pro zpovědníky (Dor. Rup. Smolík. Děd. sv. Prokopa č. 6.).

Jest povinnost zpovědní i *nebezpečna*; dle *Laurentia*, že na sebe cizí břemena беру. Ale k tomu jsem, abych ulehčoval. — Sv. *Alfons* dí: *Někteří chtějí zpovídati jen zbožné duše; přijde-li ubožák se břemenem těžkým, jsou nevrli; a takový jde pryč a zhyne.*

Čím větší hříšník, tím laskavěji ho přijmi. Mnozí zpovídají, jsouce mrzuti a zkrátka; ale to není dobře, ba velice záhubné, se haštěřiti. Sv. *Frant. Sal.* v ohledu tom pěkně dí: *Kapkou medu více much se nalapá, než librou aloe.*

Potřebná vlastnost ku zpovídání jest též *pevnost charakteru*; a) *při ženských* — náklonnost přirozená; sv. *Thom. Aqu.* dí: tím hůře, jsou-li zbožné a duchaplné; *nikdy* však je *nezpovídej o samotě*; — též *krátce*, zbytečně se nezdržuj. — b) *Třeba-li odřici absoluci, učiň mírně.* Třeba se chrániti při zpovídání *dvou extrémů*: ne příliš mírně, a ne příliš přísně, střední cesta nejlepší. — Z přílišné mírnosti povstává laxismus, který bývá podnětem dalších hříchův; a přílišná přísnost odpuzuje, že se kající zpovědi a tudy i pokání vyhýbají.

Horlivý kněz se ujme též a zvláště *dítek*, mládeže; jeť mládež budoucí kultura; připravujet si kněz v mládeži buď útěchu, anebo žalost pro své stáří. — Neopomine též horlivý kněz *nemocných*, a těch zvláště pamětliv bude; jsouť trpící na duši i na těle. Sv. *Alfons* nazývá navštěvování nemocných *nejpotřebnějším a Bohu také nejmilejším.* Sv. *Filip Neri* přirovnává v tom pádu kněží *angelům.*

Konečně musí býti horlivost kněze také *spořádaná*; tedy ne páté přes deváté. Sv.

otec Leo XIII., stana se arcibiskupem v Perugii, pozoroval po celý rok, jakby, hledě ku stávu mravnosti své diécese, vrchnopastýřský úřad svůj nejlépe a nejprospěšněji zastávati mohl.

Pročež budmež horlivi . . . jdeť o to nejdražší a největší, o spasení duše naší a bližního . . . bychom nebyli neužiteční dělníci na vinici Páně. Amen.

13.

● smrti kněze hodného.

Text: „*Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus.*“

(Ps. 115, 6.)

Již jednou jsme se smrti dívali do očí; nemáme se jí báti; ještě jednou chceme tak učiniti, a sice u lože umírajícího, zbožného kněze. *Pretiosa . . .*

Præeludium. 1. Představme si zbožného kněze; známe snad některého; na smrtném loži. —

2. Ježíše Krista prosme, by nám dal na přímluvu Blah. Rodičky Boží klidnou smrt. —

1. Co jest *smrt*? Písmo dí: *Kdo se Boka bojí, dobře se mu povede.* Představme si zbožného kněze; žil zbožně; přestál veliké boje, v sobě i mimo sebe; často obtíže, nezůstával ve hříchu; jako Petr vstal, tak i

on ; a v tom blahodárném působení zastihla jej smrt. Stojíme u smrtného lože jeho.

Umřeš ! jak přijme tu zprávu ?

1. *tiše.* Bohu díky ! nepřekvapí ho smrt, ať pomalu přijde, ať rychle ; pamatoval : *Bděte, neb nevíte dne ani hodiny ;* meditoval často o posledních věcech, to ho pamatovalo . . . *Nezarmoutí* ho smrt ; ten bídný, podvodný, zlomyslný svět — rád ho opustí. Jméni ? buď nemá, anebo ví, že je jen správce ; a testament ? má už dávno hotový ! — Musí opustiti *titule*, na nichž si nikdy nezakládal ; jest potěšen, že přišla poslední chvíle ; ne zarmoucen. Co ho stálo bojů — snad i povaha jeho prudká ? — Všecko u konce ; boj přestává ; co bylo práce — s dobrými, i se zlými ! —

Ovšem, i zbožný se leká, nebo smrt jest *nepřirozená* ; ale je připraven. Zbožný kněz se dávno připravoval ; ve smrti Ježíše Krista, v utrpení jeho ; toť stálá byla příprava ke smrti, nyní přichází hodina ; pozval i Matku Boží Marii ; ó ctitel Rodičky Boží nemusí se báti.

2. *Okamžik poslední a nejtěžší oběť ;* odevzdává se do vůle boží ; a proto smrt jeho záslužná ; ne svou slávu hledal, ale boží. Byloť heslem jeho : *Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.* Potkalo-li ho něco nemilého, říkal : *Bonum*

mihi Domine, quia humiliasti me; non mea, sed tua fiat voluntas. Vždy činil vůli boží! i smrt přijme . . . Šťastný bojovník boží; tolik bude míti přímluvčích, co duší zachránil . . . *In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum.* Ó jaká smrt! *Pre-tiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus.* —

3. *Smrt, posel slávy věčné.* Buď věren až do smrti, dám ti slávu věčnou! Pracoval věrně; ovšem někdy klesal, ale snažil se, opět povstati; povstal a zase pokračoval v dobrém; byl *pastýřem věrným*; ovšem nepotkal se vždy s tím účinkem, jehož hodna byla píle jeho, i trpké ovoce, i nehodné ovce; ale může si dáti svědectví, že věrně pracoval a všecky získať chtěl; jeho veškera důvěra skládá se v zásluhy Ježíše Krista. Byl věrný sluha; těší se: *Ubi ego sum, ibi et minister meus erit.* Ó šťastná smrti! . . . vždy blíže přichází; zaopatřen; zbožný spolubratr snad u něho modlí se „*commendationem animae*“; tiskne sv. kříž, poslední vzdech — umírá! —

Zpráva: „náš farář umřel,“ jako blesk rozlétne se po osadě; pláč — modlitby — pohřeb; posměváčkové umlknou, a mnohý si přeje, by touž smrtí zemřel. Všickni chtějí na pohřeb; průvod; na kazatelnu vystoupí spolubratr — líčí zásluhy; — jeho

duše, snad nějaký čas v očištění, poněvadž i pro malé skvrny . . . ale pak . . . sláva věčná!

Maria Escobaro — *vidění*; viděla, jak duše ku bráně nebeské s kříži se ubíraly; všechny musily kříže své odložit, i ten sluha boží; přijde! Dítka přijdou vstříc, jež křtil a učil; rodiče, jež připravoval ku smrti; kajicníci, jež obrátil; všechny duše nábožné, jež zaopatřoval a ku smrti připravoval; . . . tak jde průvod až ke trůnu Matky Boží . . . nyní odpočineš od prací a namáhání svých! Ale jak bude mu, až spatří Spasitele? až poklekne před Nejsvětější Trojicí, před svrchovanou Velebností Boží? Angelé přijdou s korunou — a na koruně zásluhy . . . Pán hojně odmění . . . u Pána vše jest nekonečné! Tak sluha boží . . . a za ním jiné duše . . . Útěcha neskonalá oblažuje je; vědomí: nebe mně nemůže nikdo vzít . . . všickni oslavují je . . . I pomyslí: Ó, kéž bych byl ještě více trpěl, pracoval, pílil pro blaho bližních svých, ku chvále Boží! *Tertullian: Jeden stupeň výše v blaženosti věčné stojí za sto let nejtěžších utrpení.* Ale není závisti, poněvadž každý sám v sobě bude dokonale blažen.

I smrt' tvá blízko jest; chtělby tak umřít? Ano; i exercicie k tomu jsou, toť příprava! Jak děkovati budeš! . . . Meditujme

— pamatujme na smrt, brzy bude po všem! Proto se těší svatí na nebe; proč bychom i my se neradovali? Proto zamítají svatí veliká vyznamenání. Sv. *Filip Neri* opět a opět hodnost kardinalskou, již mu Klément VIII. nabízel. Vzbudme touhu po nebi . . . prosme, by nám dal Bůh milost, setrvati až do smrti . . . Pamatujme zaslíbení Páně: *Bude-li mi kdo sloužiti, poctí ho Otec můj; a kde jsem já, tu i služebník můj bude.* Amen.

14.

Text: „*Kdo setrvá až do konce, bude spasen.*“

(Mat. 10, 22.)

Když jsme počali svaté exercicie: šli jsme k rybníku Bethesdě, čili Betsaidě; ještě jednou tam se vraťme. Ježíš — 38 let nemocný. Chceš býti zdráv? Nemocný žaloval: *Pane, nemám člověka, aby, když se kormoutí voda, vpustil mne do rybníka . . .* Řekl mu Ježíš: *Sanus factus es, noli amplius peccare; hle, učiněn jsi zdráv; již nehřeš, aby se ti něco horšího nepřihodilo.* (Jan. 5, 1 — 4). — To budiž nám praeludium.

1. To i k nám Spasitel mluví: *Noli peccare amplius; nechtěj hřešiti více.*

2. „*Esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vitae; buď věren až do smrti a dám ti korunu života.*“

1. *Noli amplius peccare.* a) Jak hrozný jest zpáteční pád? Máme-li ránu, a uhodíme-li se do ní, horší se stává a mnohem více bolí; tak i zpětný pád do starých hříchů. Pravil Spasitel: *I pojme sedm duchů horších, než-li jest sám a vejdouce přebývají tam; a tak jsou poslední věci člověka toho horší, než-li první.* — b) *Se strany člověka;* upadne-li do téže nemoci zpět, mnohem nebezpečněji bývá nemocen, než poprvé a nezřídka nevléčitelný, jako u horečky. Ale čím horší nemoc, tím ostřejší lék, a tím větší také bolest; proto při opětném pádu do téhož hřichu musí *lítost* býti větší. — c) *Se strany boží;* Bůh nedává už tě napomínati, nesesýlá mocných prostředků — více práce a více namáhání s tvé strany jest potřebí.

2. *Esto fidelis; buď věrný až do smrti; pamatuj: unum est necessarium, jednohoť jest potřebí.* Jen kdo setrvá až do konce, bude spasen; ne, kdo třeba na desaterých exerciciích byl. — S Pánem Ježíšem zemřeli tři: dva lotři a Jidáš. Jak různý u nich výsledek! *Smrt Pánè* smrt spravedlivého; dobře začal, pokračoval a skončil — vzor svatého a spravedlivého! Lotr na pravici špatně začal a dobře skončil; lotr na levici

špatně začal, tak pokračoval a také špatně skončil; ale Jidáš dobře začal, i pokračoval, ale špatně skončil.

Nezpoléhej na poslední chvíli; kdo ví, budeš-li míti času? kdo ví, budeš-li schopen? a jak vzbudíš naposledy dokonalou lítost, v ní se necvičiv? — Proto sv. *Aug.*: Spasil se ovšem lotr na pravici, ale nespoléhej na to; byl *jen jeden!* Ten se spasil, ale druhý se nespasil! — Pozoruj však též, že mezi křížem Pána Ježíše a křížem lotra kajícího stála Matka Boží! Ejhle upomínka, koho — zvláště v poslední chvíli — za přímluvce zvoliti si máš! —

Čeho třeba? tři věcí: 1. *stálosti v modlitbě*; 2. *útěku příležitostí*, a 3. *častější zpovědi*.

ad 1. Buď *stálý v modlitbě*. Svědomitě modli se denně officium; denně konej krátkou meditaci, ráno, byť jen čtvrt hodiny; zachovávej svědomitě přípravu ke mši svaté, a díky po mši, rovněž as čtvrt hodiny, a sice konej modlitby, jež Církev káže. Za dne uvykni si, říkati začasné *modlitby střelné*, krátké zbožné povzdechy, před prací a po práci . . .; neopomíjej též modliti se svatý *růženec*, aspoň částku; i večerní modlitbu svědomitě konej, a tu neomeškávej nikdy, nahlédnouti do svého srdce, ohlédnouti se zpět, jak jsi den ztrávil, zpytovati své svědomí; učiň pořádek, denně uzavři účty;

nevíš, co se v noci s tebou státi může; budeš-li zítra živ, čili nic.

Potřebna modlitba i proto, by Bůh dal *milost*, v dobrém *setrvati* až do konce (*gratiam perseverantiae*). — Jsou sice milosti některé *darmo dané*, přidané (*gratiae gratis datae*), jako : víry, obrácení . . ., ale *milost*, vytrvati v dobrém až do konce, musíme vyprositi; tať koruna milostí! Pročež denně pros! —

ad 2. Chraň se příležitostí; in fuga salus; utíkej, — v domě, i mimo dům; není jiného prostředku. Prvé, než odsud odejdeš, učiň pevné předsevzetí, utíkati . . . tento útěk čestný jest, ano potřebný. Hrozí-li komu nebezpečí, utíká — vyhne se, tak i ty; toť nejlepší a nejbezpečnější. Spasitel: Pohoršuje-li tě oko tvé, vylup je a vrz od sebe . . . a co dražšího, než oko? — pohoršuje-li tě ruka, noha tvá, utniž ji a vrz od sebe — bez milosrdenství; a co jest člověku potřebnějšího, než ruka?

ad 3. Častější zpověd. Jak často, nevím; ale častěji. Je-li blízko zpovědník tvůj, aspoň jednou za měsíc. Jdeš na procházku — učiň si procházku ku svému zpovědníkovi. Jiný řekne: Nemám, z čehobych se zpovídal. Ó dost, dost, třeba každý den; nahlédni jen do svého srdce, buď pozorliv. Nemámeť chtíti, Boha ani nejmenším hříchem uraziti;

a duše, upřímně Boha milující, toho také skutečně nechce. — Zpověď drží kněze; vol si však zpovědníka svědomitého. Klesneš-li, nebuď malomyslným — třeba zlý duch tě sváděl, zdržoval; jen se nestyd' a jdi zas ku zpovědi. Kdybys stokráte se rozstonal, vždy budeš hledati pomoci lékařské; proč ne v nemoci duše? což mnohem důležitější jest!

Aby však tvé dobré úmysly staly se skutkem, zachovej *pořádek* v životě; vidíš, je všude; v *přírodě* a všude, Bůh jej tak ustanovil; Bůh chce míti pořádek všude. Ží Bohu, buď připraven na smrt. Sv. *Aug.* dí: *Bůh skryl poslední den, abychom každý den světa posledním býti se domnívali.* — Čas jest tak drahý, jako Bůh; poněvadž každým dnem života svého buď Boha získati, anebo ztratiti můžeme. Až přijde konec: *tempus non erit amplius*; nebude času, získati Boha. Pročež: *Omnia honeste et secundum ordinem fiant.* *Všecko děj se počestně a dle pořádku!*

Pořádek: Modlitba: denní (ranní a večerní), breviář, mše. Pořádek denní, týdenní, měsíční; aspoň jednou za měsíc ku sv. zpovědi; pátek; — aspoň tři milosrdné skutky za týden; odpustky — neopomiň příležitosti, jich získati. Ročně: zpověď všeobecnou; na duch. cvičení (exercicie). Do hospod nikdy; se ženskými nikdy.

Konec. 73 nás; o 40 mučennících; una erat omnium oratio; 39 korun — jen jedna chyběla — janitor (10. března); Memento za všecky při mši . . . Díky, abychom všickni byli pohnuti, proměněni, v dobrém navždy utvrzeni; pak: Misericordias Domini in aeternum cantabo (P. 88, 2.)! Amen.

